

શિક્ષણ અનુસ્નાતક વિભાગ, શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય
ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ- 14

શિક્ષણ પારંગત અભ્યાસક્રમ

MASTER OF EDUCATION

(M.Ed.)

પૂર્ણકાલીન (એક વર્ષ : બે સિમેસ્ટર) અભ્યાસક્રમ

(શૈક્ષણિક વર્ષ જૂન-2010થી અમલમાં)

અભ્યાસક્રમ વિકાસ એકમ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ

અમદાવાદ - 380 014

શિક્ષણ પારંગત (M.Ed.) અભ્યાસક્રમના હેતુઓ

વિદ્યાર્થીઓ...

1. કેળવણીની તાત્વિક-સામાજિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક આધારશિલાઓની સમજ મેળવે.
2. પ્રવર્તમાન શિક્ષણ વ્યવસ્થામાં બુનિયાદી શિક્ષણનું મહત્વ સમજે અને જીવનમાં બુનિયાદી શિક્ષણના પાયાના તત્ત્વોનું અનુસરણ કરે.
3. પ્રાથમિક, માધ્યમિક, અધ્યાપન મંદિર અને બી.એડ.કક્ષાએ અભ્યાસક્રમ આયોજન, નિર્માણ, સંચાલન અને મૂલ્યાંકન અંગેનું કૌશલ્ય કેળવે.
4. શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણા કાર્યક્રમોમાં શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનું મહત્વ સમજી શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી અને માહિતી અને પ્રત્યાયન ટેકનોલોજીનો શિક્ષણમાં અસરકારક ઉપયોગ કરવાની ક્ષમતા કેળવે.
5. ઉમદા શિક્ષક તેમજ શૈક્ષણિક નિરીક્ષક માટેની દષ્ટિ અને કૌશલ્ય કેળવે.
6. કેળવણીનાં નૂતન પરિમાણો સમજે અને તેનો ઉપયોગ કરવાની સૂઝ કેળવે.
7. કેળવણી ક્ષેત્રે સંશોધનની અનિવાર્યતા સમજે અને શૈક્ષણિક સંશોધન માટેની દષ્ટિ અને કૌશલ્યો કેળવે.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમનું માળખું
પૂર્ણકાલીન-એક વર્ષ (બે સિમેસ્ટર)

વિભાગ-1 સૈદ્ધાંતિક

જૂથ	વિષયનું શીર્ષક	ગુણભાર		કુલ ગુણ	કુલ કલાક	ક્રેડિટ
		સત્ર-૧ (સિમેસ્ટર-૧)	સત્ર-૨ (સિમેસ્ટર-૨)			
A	આધાર પાઠ્યક્રમ					
	1. બુનિયાદી કેળવણીદર્શન	40	--	40	60	4
	2. પ્રાથમિક શિક્ષણની દિશાઓ	--	40	40	60	4
B	ફરજિયાત પાઠ્યક્રમ					
	3. કેળવણીના તાત્વિક આધારો	40	--	40	60	4
	4. શૈક્ષણિક સંશોધનની સંકલ્પના અને સોપાનો	40	--	40	60	4
	5. અધ્યાપનનું મનોવિજ્ઞાન	40	--	40	60	4
	6. કેળવણીના સામાજિક આધારો	--	40	40	60	4
	7. શૈક્ષણિક સંશોધનની પદ્ધતિઓ, માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અહેવાલ લેખન	--	40	40	60	4
	8. અધ્યયનનું મનોવિજ્ઞાન	--	40	40	60	4
C	વૈકલ્પિક પાઠ્યક્રમ (ગમે તે એક)	40	40	80	120	8
	1 - શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી : 1.1 અને 1.2					
	2 - શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન : 2.1 અને 2.2					
	3 - શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ : 3.1 અને 3.2					
	4 - શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ : 4.1 અને 4.2					
	5 - શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન : 5.1 અને 5.2					
	6 - દૂરવર્તી શિક્ષણ : 6.1 અને 6.2					
	7 - મનોવૈજ્ઞાનિક માપન : 7.1 અને 7.2					
D	*સામયિક કસોટી : (પાઠ્યક્રમદીઠ એક અને દરેકના 10 ગુણ)	50	50	100		
	*સત્રાંત પરીક્ષા (પાઠ્યક્રમદીઠ એક અને દરેકના 10 ગુણ)	50	50	100		
	પ્રથમ સિમેસ્ટરનો સરવાળો	300	300	600	600	40

વિભાગ-૨ પ્રાયોગિક

જૂથ	ક્રમ વિષયનું શીર્ષક	કુલ ગુણભાર		કુલ ગુણ	કુલ કલાક	ક્રેડિટ
		બાહ્ય	આંતરિક			
A	કાર્ય આધારિત સજ્જતા					
	સિમેસ્ટર-1					
	1. સિમ્પોઝીયમ : સંશોધન દરખાસ્ત		25	25	30	1
	2. સંસ્થા મુલાકાત અહેવાલ		25	25	30	1
	3. વર્કશોપ : સંશોધન ઉપકરણ		25	25	30	1
	4. કમ્પ્યુટર પ્રેક્ટીસ વર્ક		25	25	30	1
	સિમેસ્ટર-2					
	5. ઇન્ટર્નશીપ : શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સંસ્થા		25	25	30	1
6. સેમિનાર : ફરજિયાત અભ્યાસક્રમ આધારિત		25	25	30	1	
7. પ્રોજેક્ટ કાર્ય : બુનિયાદી શિક્ષણ આધારિત		25	25	30	1	
8. પ્રપત્ર (Article) લેખન અને રજૂઆત		25	25	30	1	
B	લઘુશોધ નિબંધ (માર્ગદર્શક અને બાહ્ય પરીક્ષકના ગુણની સરાસરી)			150	240	8
	મૌખિક (માર્ગદર્શક અને બાહ્ય પરીક્ષકના ગુણની સરાસરી)			50		
C	સમૂહજીવન, ઉદ્યોગ અને શૈ. પ્રવાસ	A	A	A		
	સમૂહજીવન :	થી	થી	થી		
	1 પ્રાર્થના અને સંગીત કૌશલ્ય	C	C	C		
	2 કાતાણ કૌશલ્ય	ગ્રેડ	ગ્રેડ	ગ્રેડ		
	3 સફાઈ સાધન નિર્માણ કૌશલ્ય					
	4 ઘાત્રાલય જીવન					
	5 બુનિયાદી શિક્ષણના પુસ્તકોની સમીક્ષા					
*ઉદ્યોગ :				90	4	
અંબર ચરખો-કાંતાણ/ઉદ્યોગ						
*પટ્યાત્રા : સામુહિક જીવન				30	2	
*શૈક્ષણિક પ્રવાસ :						
બુનિયાદી સંસ્થાઓની મુલાકાત						
	વિભાગ-2નો સરવાળો	--	200	400	600	22
	વિભાગ-1નો સરવાળો	--	--	600	600	40
	વિભાગ-1 અને વિભાગ-2નો સરવાળો	--	--	1000	1200	62

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) સિમેસ્ટર પૂર્ણકાલીન એકવર્ષીય અભ્યાસક્રમ

1. શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયમાં શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) પદવી માટેના આ બે સિમેસ્ટરનો એક વર્ષીય પૂર્ણકાલીન અભ્યાસક્રમ છે.
2. NCTEના નિયમ મુજબ માન્ય સંખ્યામાં વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવામાં આવે છે.
3. કાયદાથી પ્રસ્થાપિત થયેલ કોઈપણ વિશ્વવિદ્યાલયની NCTE માન્ય સંસ્થાના શિક્ષણ વિશારદ, હિન્દી શિક્ષા વિશારદ કે શિક્ષણ સ્નાતક (બી.એડ.)ના નિયત ધોરણો મુજબ પ્રવેશ આપવામાં આવે છે.
4. શિક્ષણ પારંગત(એમ.એડ.)ના અભ્યાસક્રમમાં શિક્ષણનું માધ્યમ ગુજરાતી રહેશે.
5. શિક્ષણ પારંગતના અભ્યાસક્રમમાં સૈદ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક કાર્ય એમ બે વિભાગો છે. દરેક સિમેસ્ટરમાં સૈદ્ધાંતિક વિભાગમાં એક આધાર વિષય (જૂથ-A), ત્રણ ફરજિયાત વિષયો (જૂથ-B) અને એક વૈકલ્પિક વિષય (જૂથ-C) એમ પાંચ વિષયો રહેશે.
6. અભ્યાસક્રમના માળખામાં વિભાગ-2માં દર્શાવેલા પ્રાયોગિક કાર્ય બે સત્રમાં કરવાના રહેશે.
7. દરેક વિષયમાં સામયિક કસોટીઓ અને સત્રાંત કસોટીઓ પ્રશ્નપત્રદીઠ 10 ગુણની રહેશે.
8. સમૂહજીવનના ભાગરૂપે ઉદ્યોગ, પદયાત્રા અને શૈક્ષણિક પ્રવાસનો સમાવેશ છે.
9. ઉદ્યોગમાં અંબર ચરખાનું કાંતાણ/ઉદ્યોગ કાર્ય કરવાનું રહેશે તેમજ વર્ષ દરમિયાન ગાંધી જયંતી નિમિત્તે ગ્રામજીવનયાત્રા અને શૈક્ષણિક પ્રવાસમાં સમૂહમાં રહીને કાર્યો કરવાનાં રહેશે.
10. સમૂહજીવનમાં ઉત્તીર્ણ થવા માટે આંતરિક મૂલ્યાંકનમાં 'A' થી 'C' ગ્રેડ મેળવવાનો રહેશે. D ગ્રેડ મેળવનાર વિદ્યાર્થી વાર્ષિક પરીક્ષામાં બેસી શકશે નહીં.
11. બે સિમેસ્ટર દરમિયાન લઘુશોધ નિબંધનું સંશોધન કાર્ય પૂર્ણ કરવાનું રહેશે. લઘુશોધ નિબંધના વિષયો પ્રાથમિક શિક્ષણ, બુનિયાદી શિક્ષણ અને ગાંધીવિચારને કેન્દ્રમાં રાખીને લેવાના રહેશે. સમગ્ર લઘુશોધ નિબંધ 200 ગુણનો રહેશે જેમાં 50 ટકા આંતરિક અને 50 ટકા બાહ્ય મૂલ્યાંકન રહેશે.
12. સમગ્ર અભ્યાસક્રમ બે સિમેસ્ટર પ્રમાણે 62 ક્રેડીટનો અને 1200 ગુણનો રહેશે.
13. ગૂજરાત વિદ્યાપીઠના નિયમો અનુસાર 100 ટકા હાજરી ફરજિયાત છે.
14. આધાર અભ્યાસક્રમમાં અન્ય વિભાગના વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપી શકાશે અને તે પૂર્ણ કરે તે વિદ્યાર્થીને તે વિષયની ક્રેડિટ સૂચવતું પ્રમાણપત્ર અપાશે. આધાર અભ્યાસક્રમનો પ્રવેશ શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)નો પ્રવેશ નહીં ગણાય કે શિક્ષણ પારંગતમાં પ્રવેશ માટે ઉપયોગમાં નહીં લેવાય.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ- A આધાર વિષય - 1 : બુનિયાદી કેળવણીદર્શન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

1. બુનિયાદી કેળવણીની આધારશિલાઓનું કેળવણી દર્શન સમજે
2. બુનિયાદી કેળવણીની સમકાલીનતા અને સામર્થ્યમાંથી મુખ્ય વિચારોનું સ્પષ્ટીકરણ કરે
3. આજના બુનિયાદી શિક્ષણના સશક્તીકરણના મુખ્ય મુદ્દાઓનો કાર્યકારણ સંબંધ સ્પષ્ટ કરે
4. બુનિયાદી કેળવણીની વિચારધારાને પ્રગટ કરતાં સંદર્ભ પુસ્તકોનો અભ્યાસ કરી તેનું મુખ્ય ચિંતન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો તારવે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. બુનિયાદી કેળવણીની આધારશિલાઓનું કેળવણીદર્શન : 15 કલાક 25%
(ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન, આદર્શવાદ, વાસ્તવવાદ અને શિક્ષણશાસ્ત્રના સંદર્ભમાં)
 1. માતૃભાષા દ્વારા કેળવણી
 2. ઉદ્યોગ દ્વારા કેળવણી અને ઉત્પાદનશીલતા
 3. સમવાય
 4. સ્વાવલંબન અને સ્વતંત્રતા
 5. લોકશાહી નાગરિકત્વ અને સમતા
2. બુનિયાદી કેળવણીની સમકાલીનતા અને સામર્થ્ય : 15 કલાક 25%
 1. બેકારી અને માનસિક ગુલામીમાંથી મુક્તિ
 2. પશ્ચિમીકરણ અને ઉપભોક્તાવાદનું નિરસન
 3. અમાનવીકરણ અને વૈશ્વિક અજ્ઞાનો પ્રતિરોધ
 4. સર્વોદય અને સમાનતાનું તાવીજ
 5. ગ્રામવિકાસ માટેનો રચનાત્મક કાર્યક્રમ
 6. તત્ત્વજ્ઞાનની વિચારધારાઓમાં બુનિયાદી શિક્ષણ

3. આજના બુનિયાદી શિક્ષણનું સશક્તિકરણ: 15 કલાક 25%

1. સમસ્યાઓ તથા પડકારોની કારણમીમાંસા
2. અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણ માળખાની સુધારણા
3. વૈજ્ઞાનિક અને વૈશ્વિક પરિપ્રેક્ષ્યોનો અનુબંધ
4. બુનિયાદી શાળાઓના વહીવટમાં ગુણવત્તાનું પરિચાલન
5. વિવિધ શિક્ષણ પંચોમાં બુનિયાદી શિક્ષણ

4. બુનિયાદી શિક્ષણની વિચારધારા સમજવા માટે સંદર્ભ પુસ્તકોનો અભ્યાસ:

15 કલાક 25%

1. પાયાની કેળવણી અને ખરી કેળવણી- લે. ગાંધીજી (નવજીવન)
2. શિક્ષણ-વિચાર-લે. વિનોબા (યજ્ઞ પ્રકાશન)
3. આત્મરચના અથવા આશ્રમી કેળવણી-લે. જુગતરામ દવે (નવજીવન)
4. ગૃહપતિને- લે. નાનાભાઈ ભટ્ટ
5. ગાંધીવિચારદોહન-લે. કિશોરલાલ મશરૂવાળા (નવજીવન)

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. નઈ તાલીમની સંસ્થા તરીકે શિક્ષણ મહાવિદ્યાલયના વિવિધ કાર્યક્રમોના આયોજન અને પ્રત્યક્ષ સંચાલનમાં મદદ કરવી અને તેની મૂલવાણી કરવી
2. બુનિયાદી શિક્ષણનાં સંમેલનો, પરિસંવાદો, પ્રદર્શનો, કાર્યશાળાઓ, લોકમેળાઓ, તાલીમ શિબિરોમાં સક્રીય ભાગ લેવો. તથા તેની મૂલવાણી કરવી
3. બુનિયાદી કેળવણીની સંસ્થાઓની મુલાકાત લેવા પ્રવાસનું આયોજન કરવું.
4. સામુદાયિક વિકાસના કેન્દ્ર તરીકે નઈ તાલીમની કોઈ એક સંસ્થાની મૂલવાણી કરવી.
5. બુનિયાદી સંસ્થા અને સામાન્ય શાળાનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવો.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. ઉપાધ્યાય (1998) બુનિયાદી શિક્ષણની ઐતિહાસિક અને વૈચારિક વિકાસયાત્રા. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર.
2. પટેલ મગનભાઈ (2005). ગાંધીજીનું શિક્ષણ દર્શન, અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર

3. ગાંધીજી (1942) દક્ષિણ આફ્રિકાના સત્યાગ્રહનો ઇતિહાસ, અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર
4. પ્રભુદાસ ગાંધી (1948). જીવનનું પરોઢ, અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર
5. ઉપાધ્યાય ચંદ્રકાન્ત (2000) અનુબંધ (સમવાય) ની સંકલ્પના. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર
6. દવે જ્યેન્દ્ર (1998) ભારતીય ચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
7. મહેતા દિપક (2000) શિક્ષણ ભીતરનો ખજાનો. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
8. શવદત્ત (2006) સમગ્ર નવી તાલીમ, હિલા સંસ્કરણ. વર્ધા હ નવી તાલીમ સેમેત, આશ્રમ સવિગ્રામ
9. દવે જ્યેન્દ્ર (1998) કેળવણીના તાત્વિક આધારો. અમદાવાદ : અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
10. પટેલ ગોપાળદાસ અને કલાર્થી મુકુલ (1959) કેળવણીકારનું પોત અને પ્રતિભા. અમદાવાદ : મગનભાઈ દેસાઈ સન્માન સમિતિ, નવજીવન ટ્રસ્ટ
11. કકલિયા મીનુભાઈ (1968) ઉત્તર બુનિયાદી માર્ગદર્શન. મઢી : ગુજરાત નઈ તાલીમ સંઘ
14. શુકલ ચંદ્રશેખર (અ.) (1964) રચનાત્મક કાર્યક્રમ. ચોથી આવૃત્તિ. અમદાવાદ : નવજીવન પ્રકાશન મંદિર
15. ગાંધી કમલ (સં) (2005) ગાંધી પ્રણીતે શક્ષા કર્યો વ કૈમ્સ? સવિગ્રામ હ નવી તાલીમ સેમેત ।
16. પટેલ નરોત્તમભાઈ (2002) ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ દર્શન અને વિકાસ. અમદાવાદ : ગુજરાત નઈ તાલીમ સંઘ, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
17. મલૈયો વઘાવતી (1962) જુનયાદી શક્ષા મૈ વેખન્ને વષયો કો શક્ષણ. (ત્વતીય સંસ્કરણ). દલ્લી હ રાજકમલ પ્રકાશન પ્રાઈવટ લેમટકિ
18. પટેલ શિવાભાઈ ગો. (1958) પાયાની કેળવણીનો પ્રયોગ. (બીજી આવૃત્તિ). અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
19. કોઠારી વિકલ્લદાસ મ. (1968) કેળવણી વડે કાંતિ (ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : ઇતિહાસ અને કાર્ય). અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
20. મહેતા બબલભાઈ (2007) સમૂહજીવનનો આચાર (આચારની કેળવણી). અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
21. ડાભી પ્રવીણભાઈ ગ. (1990) કાંતાણ વિદ્યા. અમદાવાદ : અભ્યાસક્રમ વિકાસ એકમ, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
22. ડાભી જ્ઞેસંગભાઈક. (2002) ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની વર્તમાન સ્થિતિનો સર્વેક્ષણ અભ્યાસ અહેવાલ-1, આશ્રમ શાળાઓ, અમદાવાદ : ગૂજરાત નઈ તાલીમ સંઘ
23. ડાભી જ્ઞેસંગભાઈક. (2002) ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની વર્તમાન સ્થિતિનો સર્વેક્ષણ અભ્યાસ અહેવાલ-2, ઉત્તર બુનિયાદી વિદ્યાલયો અને ઉ.ઉ.બુ. વિદ્યાલયા. અમદાવાદ : ગૂજરાત નઈ તાલીમ સંઘ

24. ડાભી જ્ઞેસંગભાઈકે. (2001) ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની વર્તમાન સ્થિતિનો સર્વેક્ષણ અભ્યાસ અહેવાલ-3, ગ્રામ વિદ્યાપીઠો. અમદાવાદ : ગૂજરાત નઈ તાલીમ સંઘ
25. ડાભી જ્ઞેસંગભાઈકે. (2001) ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની વર્તમાન સ્થિતિનો સર્વેક્ષણ અભ્યાસ અહેવાલ-4, પ્રાથમિક અધ્યાપન મંદિરો. અમદાવાદ : ગૂજરાત નઈ તાલીમ સંઘ
26. ડાભી જ્ઞેસંગભાઈકે. (2001) ગુજરાતમાં નઈ તાલીમ સંસ્થાઓની વર્તમાન સ્થિતિનો સર્વેક્ષણ અભ્યાસ અહેવાલ-5, સ્નાતક બુનિયાદી શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય (જીબીટીસી). અમદાવાદ : ગૂજરાત નઈ તાલીમ સંઘ
27. દેસાઈ લાલભાઈ અને અન્ય (1974) બુનિયાદી કેળવણીની રૂપરેખા. અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી
28. પંચોલી મનુભાઈ (1998) અનુબંધ અને નઈ તાલીમ. વડોદરા : યજ્ઞ પ્રકાશન, હઝરત પાગા
29. પ્રભાત ઇસ.ઘ્ઠી. (2010) તયી તાલીમ તયા પિપ્રક્રિય હ્ઠ પ્રથમ સંસ્કરણ, તઈ દલ્લી હ્ઠેસપરયલ ઍલિઠ્ઠ શાન

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

નૂથ- B ફરજિયાત વિષય - 3 : કેળવણીના તાત્વિક આધારો

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

1. કેળવણીનું તત્ત્વજ્ઞાન જાણે
2. કેળવણીની પાશ્ચાત્ય વિચારાધારાઓ જાણે, તુલના કરે અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો તારવે
3. કેળવણીની પૌરાત્ય વિચારાધારાઓ જાણે, તુલના કરે અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો તારવે
4. કેળવણી ચિંતકોનું મુખ્યચિંતન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જાણે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. કેળવણીનું તત્ત્વજ્ઞાન : **12 કલાક 20%**
 1. તત્ત્વજ્ઞાનનો અર્થ, સ્વરૂપ અને સંકલ્પના
 2. કેળવણીનું તત્ત્વજ્ઞાન (વ્યાપ) : શિક્ષણના નીચેના મુદ્દાઓ કેળવણીના તત્ત્વજ્ઞાન સાથે સીધો સંબંધ ધરાવે છે : 1. શિક્ષણના ઉદ્દેશો 2. અભ્યાસક્રમ 3. શિક્ષણની પદ્ધતિઓ 4. પાઠ્યપુસ્તક 5. શિસ્તપાલન.
 3. કેળવણી અને તત્ત્વજ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ
 4. તત્ત્વજ્ઞાનની મૂળભૂત શાખાઓ : તત્ત્વમીમાંસા, જ્ઞાનમીમાંસા, મૂલ્યામીમાંસા
2. તત્ત્વજ્ઞાનની વિચારધારાઓનો તત્ત્વમીમાંસા, જ્ઞાનમીમાંસા, મૂલ્યમીમાંસા, શિક્ષણનાં ધ્યેયો, શિક્ષક-વિદ્યાર્થી સંબંધ અભ્યાસક્રમ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થોના દષ્ટિકોણથી અભ્યાસક્રમ : **18 કલાક 30%**
 - (1) આદર્શવાદ (2) પ્રકૃતિવાદ (3) વ્યવહારવાદ (4) અસ્તિત્વવાદ
3. પૌરાત્ય વિચારાધારાઓનો સમાજના ઘડતર અને વિકાસમાં ફાળો : **15 કલાક 25%**
 - (1) વેદાન્ત દર્શન (2) સાંખ્યદર્શન (3) બૌદ્ધદર્શન (4) જૈનદર્શન
4. કેળવણી ચિંતકો : મુખ્યચિંતન અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો : **15 કલાક 25%**
 1. ગિજુભાઈ બધેકા
 2. જી. કૃષ્ણમૂર્તિ
 3. ડૉ. મારિયા મોન્ટેસરી
 4. બર્ટ્રેન્ડ રસેલ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. અનૌપચારિક શિક્ષણ આપતી કોઈપણ બે સંસ્થાઓની વિશેષતાઓ તારવો.
2. કોઈપણ બે પશ્ચિમી તાત્વિક વિચારધારાઓનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરી નાધ તૈયાર કરો.
3. કોઈપણ બે ભારતીય તાત્વિક વિચારધારાઓનો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરી નાધ તૈયાર કરો.
4. કેળવણીના સામાજિક પાસાંઓના સંદર્ભમાં કેળવણીની કોઈપણ બે સંસ્થાઓની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની સમીક્ષા કરો.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. ઘાંચી, ત્રિવેદી, પંડિત, દવે (1982). કેળવણીના સિદ્ધાંતો : મોડાસા, મેહુલ પ્રકાશન,
2. દવે જ્યેન્દ્ર (1998). કેળવણીના તાત્વિક આધારો : (તૃતીય આવૃત્તિ) અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
3. દવે જ્યેન્દ્ર (1986), ભારતીય તત્ત્વ ચિંતકોનું શિક્ષણ ચિંતન : (પ્રથમ આવૃત્તિ) અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
4. દવે જ્યેન્દ્ર પટેલ મોતીભાઈ (1996), શિક્ષણદર્શન : (દ્વિતીય આવૃત્તિ) અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન
5. દેસાઈ ધનવંત શાહ ગુણવંત (1982), શિક્ષણની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ : (ચતુર્થ આવૃત્તિ) અમદાવાદ, અનડા પ્રકાશન
6. પંડ્યા કુલીન (1972) તાત્વિક વિચારધારાઓ અને શિક્ષણ : અમદાવાદ, બાલગોવિંદ પ્રકાશન
7. વ્યાસ કે.સી. (1970), કેળવણીના સામાજિક પાયા : (પ્રથમ આવૃત્તિ) અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
8. શાહ ગુણવંત અને દેસાઈ ડી.એમ. (1982) કેળવણીની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ, અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
9. આદિ લક્ષ્મીદાસ (1973) શિક્ષાકી દાર્શનિક ટિષ્ઠભૂમ, જયપુર, રાજસ્થાને હિન્દી ગ્રંથ અકાદમી
10. Brolldy Harry (1967) : Building a Philosophy of Education, Engleword : Cliffs, Prentice Hall Inc.
11. Chaube S. P. (1981) : A Philosophical and Sociological Foundation of Education, Agra : Vinod Pustak Mandir
12. Rurk Robert R. (1956) : The Philosophical Bases of Education, Boston : Houghton Mifflin.
13. Thomson Godfrey (1957) : A Modern Philosophy of Education, London : Gesrge G. Garper & Colts.
14. Wynee john P. (1974) : Philosophy of Education, New York : Prentice Hall Inc.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

નૂથ- B ફરજિયાત વિષય - 4 : શૈક્ષણિક સંશોધનની સંકલ્પના અને સોપાનો
(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. શિક્ષણમાં સંશોધનની સંકલ્પના અને અગત્ય સમજે
2. સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી અને સંશોધન યોજનાના સોપાનોથી વાકેફ થાય.
3. સંશોધનમાં ઉત્કલ્પના અને ચલની સમજ મેળવે.
4. સંશોધન માટેના વિવિધ સ્ત્રોતોની જાણકારી મેળવે.
5. વિવિધ પ્રકારનાં ઉપકરણોની સંરચના અને પ્રમાણીકરણની સમજ કેળવે.
6. સંશોધનનું વ્યાપ વિશ્વ અને નિદર્શના વિવિધ પ્રકારોની સમજ મેળવે.

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. સંશોધનની સંકલ્પના અને સંશોધન પ્રસ્તાવ : **18 કલાક 30%**
 1. સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંશોધનનો અર્થ, શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરિયાત, મહત્વ અને લક્ષણો.
 2. શૈક્ષણિક સંશોધનના પ્રકારો અને તેમની વિશેષતાઓ.
 3. શૈક્ષણિક સંશોધનનાં ક્ષેત્રો.
 4. શૈક્ષણિક સંશોધન સમસ્યા પસંદગી-સ્ત્રોત, લક્ષણો, સારી સમસ્યા પસંદગીના ધોરણો.
 5. સંશોધન પ્રસ્તાવ.
 6. શૈક્ષણિક સંશોધન પ્રક્રિયાનાં સોપાનો.
 7. ચલ-સંકલ્પના અને પ્રકારો તથા ઉત્કલ્પના : અર્થ, પ્રકારો, રચના માટેના ધોરણો અને ચકાસણી.
2. સંશોધન માટેના સ્ત્રોતો અને સંબંધિત સાહિત્ય : **12 કલાક 20%**
 1. પ્રાથમિક સ્ત્રોત : લઘુ શોધ નિબંધ, મહા શોધ નિબંધ, સંશોધન લેખ, સંશોધન પ્રોજેક્ટનો અહેવાલ
 2. ગૌણ સ્ત્રોત : સંશોધનની સમીક્ષાના સામયિકો, જ્ઞાન કોશ, વાર્ષિક અહેવાલ, હાથ પોથી, મોનોગ્રાફ
 3. પ્રારંભિક સ્ત્રોત : પરિચયાત્મક નાધ, સંદર્ભ સૂચિ, કેટલોગ
 4. પૂરક સ્ત્રોત : શબ્દ કોશ, માહિતી પુસ્તિકા, વાર્ષિક પંચાગ, જીવનચરિત્રાત્મક શબ્દકોશ, નકશા પોથી
 5. સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા - અર્થ, મહત્વ અને પ્રક્રિયા, અધિ-વિશ્લેષણની વ્યાવહારિકતા
 6. સંશોધકે વિકસાવવાનાં ગ્રંથાલય કૌશલ્યો : વાંચન કૌશલ્ય અને નાધ લેવાનું કૌશલ્ય, વેબ સાઈટ, CDs

3. સંશોધનમાં ઉપકરણો : 18 કલાક 30%

1. સંશોધન ઉપકરણોની સંકલ્પના અને ભૂમિકા
2. પ્રશ્નાવલી : પ્રકારો, રચના, લાભ અને મર્યાદાઓ, સારી પ્રશ્નાવલીના લક્ષણો.
3. મુલાકાત : અર્થ, પ્રકારો, મુલાકાત પત્રકની રચના, લાભ અને મર્યાદાઓ.
4. ક્રમમાપદંડ : સંકલ્પના, સંરચના અને પ્રકારો તેમજ ઉપયોગિતા અને મર્યાદાઓ.
5. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ : લક્ષણો, સંરચના ના સોપાનો, કલમ વિશ્લેષણ અને પ્રમાણીકરણ.
6. કસોટીઓના પ્રકારો : બુદ્ધિ કસોટી, અભિયોગ્યતા કસોટી, સિદ્ધિ કસોટી, નિદાન કસોટી, વ્યક્તિત્વ માપન કસોટી, અને રસ સંશોધનિકાઓ- સંકલ્પનાઓ અને ગુજરાતીમાં રૂપાંતર થયેલી કસોટીઓની વિગતો.
7. વલાણ માપદંડનું માપન : લિકર્ટ અને થર્સ્ટનની પ્રયુક્તિઓ.
8. સંશોધન ઉપકરણનું પ્રમાણીકરણ-વિશ્વસનીયતા, પ્રમાણભૂતતા, માનાંકો.
9. નિરીક્ષણ, ઓળખયાદી, અભિપ્રાયાવલી ઉપકરણો : સંકલ્પના, મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ.

4. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શ પ્રયુક્તિઓ : 12 કલાક 20%

1. વ્યાપવિશ્વ અને નિદર્શની સંકલ્પના અને નિદર્શ પસંદગીનું મહત્ત્વ.
2. સારા નિદર્શનાં લક્ષણો, નિદર્શનું કદ
3. નિદર્શ પસંદગીની પ્રયુક્તિઓ (સંકલ્પના, લક્ષણો અને પ્રક્રિયા)
 - (1) સંભાવના નિદર્શ : સાદો યાદચ્છિક, સ્તરિકૃત યાદચ્છિક, ઝૂમખા, યોજનાબદ્ધ નિદર્શ
 - (2) નિર્ણાયક નિદર્શ : આનુષંગિક, સહેતુક, નિયત જથ્થાનો, નિદર્શ
 - (3) અન્ય નિદર્શ : બમાણો નિદર્શ, ક્રમશઃ નિદર્શ, જોડકા નિદર્શ અને બહુસોપાની નિદર્શ.
4. નિદર્શ પસંદગીમાં થતી ભૂલો અને ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો.

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. પસંદ કરેલ સંશોધન સમસ્યાનો સંશોધન પ્રસ્તાવ તૈયાર કરવો.
2. નઈ તાલીમને લગતા સંશોધનનાં ક્ષેત્રો પસંદ કરી તેને આધારે સંશોધન સમસ્યાઓ રચવી.
3. તમારા સંશોધનની સમસ્યા માટેના સંશોધન સ્ત્રોતોની યાદી તૈયાર કરવી.
4. કોઈ એક સમસ્યા પર આધારિત માહિતી એકઠી કરવા માટેનું કોઈ એક સંશોધન ઉપકરણ તૈયાર કરવું.
5. કોઈ એક ગુજરાતી ભાષામાં તૈયાર મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનો ઉપયોગ કરી તેનાં પરિણામોને આધારે અહેવાલ તૈયાર કરવો.

6. સંશોધનના અભ્યાસ માટે વિવિધ સ્ત્રોતોના ગ્રંથાલય રેકર્ડ કાર્ડ બનાવવા.
7. કોઈએક વલગુ માપવા માટેની સમસ્યા પસંદ કરીને લિકર્ટ અથવા થર્સ્ટન વલગુ માપદંડ રચી તેનાં પરિણામોને આધારે તારાગુ તપાસવાં

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર રાજકોટ :
2. દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને કે. જી. દેસાઈ.(1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ. (પાંચમી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
3. શાહ, દીપિકા (2006). શૈક્ષણિક સંશોધન. અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
4. દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી.ત્રિવેદી.(1982). શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
5. પટેલ, આર.એસ. (2008) શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : જ્ય પ્રકાશન
6. પારેખ, બી. યુ. અને મનુભાઈ ત્રિવેદી.(1989). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર (ચોથી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
7. પટેલ, મોહનભાઈ કે. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન- સંશોધન ઉપકરણ, અમદાવાદ : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
8. પટેલ, આર.એસ. (સં) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન-સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા, અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી.
9. દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. હરિભાઈ જી. દેસાઈ. (1978) મનોવૈજ્ઞાનિક માપન (બીજી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
10. ત્રિવેદી, અભય. (1986). બિનપ્રાયલીય આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ પદ્ધતિઓ, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-ગુજરાત રાજ્ય
11. પારેખ, સુરેશ સી. અને એસ. કે. દીક્ષિત. (1995). મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનોમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ, જૂનાગઢ : ચંપા પ્રકાશન
12. શાહ, વિમળ પી. (1990). સંશોધન ડિઝાઈન : અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
13. શાહ, રિખવભાઈ સંશોધનનું આયોજન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
14. જોષી, હરિપ્રસાદ ઓ. (1985). સંશોધન અહેવાલની લેખન ભૂલો રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
15. પટેલ આર.એસ. (2010). સંશોધનના પાયાની સંકલ્પનાઓ (સંશોધન હાથપોથી), અમદાવાદ : જ્ય પબ્લિકેશન

१६. सुखिया, अमि. पी. और मेहरोत्रा, मेहरोत्रा. (१९९५). शैक्षिक अनुसंधान के मूल तत्त्व. आगरा : विनोद पुस्तक मंदिर.
17. Best, J. W. (2010). Research in Education (13th Edi), New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
18. Borg, W. R. and Gall, M. D. (1983) Educational research-An Introduction.(4th edi).New York, Longman Ins.
19. Shrivastava. (1994). Advanced research Methodology. (New Delhi) :GNP, Radha Publications.
20. Sindhu, K. S. (1996) Methodology of Research in Education (7th Edi.), New Delhi Sterling Publishers Pvt Ltd.
21. Banerjee,N.P. (1993) Strategies of Educational Research. (1st Edi) Ambala Cantt. The Associated Publishers.
22. S. P. Sukhia., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). Elements of Educational research. (2nd Edi), New Delhi :Allied Publishers Pvt. Ltd.
23. Koul Lokesh. (1984) Methodology of Educational research. (1st Edi). New Delhi. : Vani Educational Books.
24. Kerlinger, F. N. (1996). Foundation of Behavioural Research, a conceptual Approach. New Delhi : Surjeet Publications.
25. Garrett, H. E. (1981) Statistics in Psychology and Education, Bombay : Allied Pacific Pvt Ltd.
26. Guilford, J. P. (1965) Fundamental Statistics in Psychology and Education. New York : McGraw Hill Co.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ- B ફરજિયાત વિષય -5 : અધ્યાપનનું મનોવિજ્ઞાન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. અધ્યાપન અને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનાં સ્વરૂપો જાણે.
2. અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના ઉપયોગનું મોડેલ સમજે.
3. આંતર વ્યક્તિ વ્યવહારોને સમજે અને તેનું વિશ્લેષણ કરે.
4. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના દષ્ટિકોણથી વિદ્યાર્થીને ઓળખે.
5. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની મદદથી શૈક્ષણિક હેતુઓનું સ્પષ્ટીકરણ કરે.

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. અધ્યાપન અને શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનાં સ્વરૂપો 15 કલાક 25%
 1. અધ્યાપન : અર્થ અને સ્વરૂપ
 2. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન : અર્થ અને સ્વરૂપ
 3. શિક્ષણ અને મનોવિજ્ઞાન વચ્ચેનો સંબંધ
 4. અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાનના સિદ્ધાંતો
 5. અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના ઉપયોગન માટેનાં વિવિધ મોડેલ : 1. મેરિલનું મોડેલ 2. ગુડ અને બ્રોક્સનું મોડેલ 3. બિહલર અને સ્નોમેનનું મોડેલ
2. અધ્યાપન માટે વિદ્યાર્થીઓની ઓળખ 15 કલાક 25%
 1. જ્ઞાનાત્મક વિકાસની અવસ્થાઓ અંગેનો પિયાજેનો સિદ્ધાંત : પાયાના ખ્યાલો, માનસિક વિકાસની અવસ્થાઓનાં લક્ષણો, સિદ્ધાંતની મર્યાદાઓ
 2. બુદ્ધિ : ત્રિપરિમાણિક ક્ષમતાનો સ્ટર્નબર્ગનો સિદ્ધાંત, બહુપરિમાણીય બુદ્ધિનો ગાર્ડનરનો સિદ્ધાંત, સંવેદાત્મક બુદ્ધિ (Emotional Intelligence) નો સિદ્ધાંત, બુદ્ધિના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો
 3. વિદ્યાર્થીઓના વ્યક્તિત્વ વિકાસની અવસ્થાઓ અંગેનો એરિક્સનનો સિદ્ધાંત : વ્યક્તિત્વ વિકાસની વિભિન્ન અવસ્થાઓનાં લક્ષણો સિદ્ધાંતની મર્યાદાઓ
 4. વિદ્યાર્થીઓમાં નૈતિક વિચારણાના વિકાસની અવસ્થાઓ અંગેનો કોહલબર્ગનો સિદ્ધાંત : નૈતિક વિચારણાનો વિકાસ કરવાની કોહલબર્ગની કથાત્મક પદ્ધતિ, નૈતિક વિચારણાની વિકાસની છ અવસ્થાઓનાં લક્ષણો, સિદ્ધાંતની મર્યાદાઓ.

3. **વ્યવહારોનું વિશ્લેષણ (Transactional Analysis)** **15 કલાક** **25%**

વ્યક્તિત્વ સ્વરૂપ : બાળક, પુખ્ત, વાલી : (Child, Adult, Parent) શાબ્દિક-અશાબ્દિક લક્ષણો

1. આંતર વ્યક્તિ વ્યવહારોનું વિશ્લેષણ : પૂરક વ્યવહાર, બિનપૂરક વ્યવહાર, ગૂઢ વ્યવહાર
2. આંતર વ્યવહારોની સ્થિતિઓ, વ્યવહારોનું પૃથક્કરણ
3. જીવનમાં સમય આયોજન અને પરિવર્તન : સ્વરૂપ, રીતો

4. **અધ્યાપન-અધ્યાપનના શૈક્ષણિક હેતુઓ (Instructional Objectives) નું સ્પષ્ટીકરણ**

15 કલાક **25%**

1. વિષયવસ્તુની ઓળખ માટે શૈક્ષણિક હેતુઓના સ્પષ્ટીકરણનું મહત્ત્વ
2. શૈક્ષણિક હેતુઓના વર્ગીકરણની ભૂમની સુધારેલી રીત : જ્ઞાનાત્મક, ભાવાત્મક અને ક્રિયાત્મક હેતુઓ
3. શૈક્ષણિક હેતુઓના સ્પષ્ટીકરણ માટે મેજર અને ગ્રોન્લુન્ડની પદ્ધતિઓ
4. શૈક્ષણિક હેતુઓના સ્પષ્ટીકરણની અસરકારકતા વિષયક સંશોધનોના નિષ્કર્ષો

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. પોતાના વિષયના અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનના ઉપયોગ માટે કિસ્સા પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે
2. પોતાના વિષયના અધ્યાપનમાં બિહલર અને સ્નોમેનના મોડલનો ઉપયોગ કરે
3. અપવાદરૂપ બાળકોના વ્યક્તિ અભ્યાસ હાથ ધરે
4. પોતાના વિષયના હેતુઓના સ્પષ્ટીકરણમાં મેજર અને ગ્રોન્લુન્ડની રીતનો ઉપયોગ કરે

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. શાહ, ગુણંત બી અને પંડ્યા, કુલીન ડી. (1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
2. પંડ્યા, કુલીન ડી. (1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારાઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
3. મોદી, દમયંતી જે. અને દેસાઈ, હરિભાઈ જી. (1991). સામાજિક વિકાસ. રાજકોટ : મેમોરિયલ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ.
4. ભોગાયતા, ચંદ્રકાન્ત કે. (2003). અધ્યાપન પ્રયોજિત મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : પાર્શ્વ પ્રકાશન, નિશાપોળ, ઝવેરીવાડ, રીલીફ રોડ
5. દાગા, નનુભાઈ એસ. (1995). અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાન., રાજકોટ : નિર્જીવન, સાઈકો સેન્ટર, સહજાનંદ, સોરાષ્ટ્ર ક્વાકેન્દ્ર સોસાયટી.

6. શાહ, ગુણવંત બી (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મીમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
7. બુદ્ધદેવ, પ્રવીણા વી. અને દેસાઈ હરિભાઈ જી. (1991). મનોવલણો અને તેનું માપન. રાજકોટ : મેમોરિયલ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ.
8. દેસાઈ, કે.જી. મનોવૈજ્ઞાનિક માપન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
9. અગૂવાલ, આર. એન. મનોવિજ્ઞાન ઔરે શિક્ષા મેં માનિ एवं મૂલ્યાંકન 1 આગરા હે વનાદિ સ્તિક મેંદર
10. ગુપ્તા, એમ.પી. (1999). આધુનિક માનિ તથા મૂલ્યાંકન 1 ઇલાહાબાદ હે શારદા સ્તિક ભવન
11. સનસનવાલ, ડી. એન. ઔર પ્રભાકરસિંહ. (1991). શિક્ષણ પ્રેતમાત., વડાદિરા હે સામિયાદી ફારિ એજ્યુકેશન, પર્સર્ચ એન્ડ ડેવિલપ્મેન્ટ.
12. Anastasi, A. (1982) Psychological Testing (6th Edi.) New York : Collier Macmillan Publishing,
13. Asubel, D.P. (1968). Educational Psychology : Cognitive View. New York.
14. Asubel, D.P. (1969). School Learning : An Introduction to Educational Psychology. New York.
15. Bernard, H.W. (1954). Psychology. of Learning and Teaching. New York. Mc-Graw Hill.
16. Bruner, J. S. (1960). The Process of Education (Cheap Ed.) Delhi : Atma Ram.
17. Bhogayata, C.K. (1998). Taxonomies of Learning Strategies University News, 36 (27), 5-6.
18. Bieheler, R.F. & Snowman, J. (1993). Psychologh Applied to Teaching (7th Edition). Boston.
19. Cooper, R. K. and Sawas, A. (1997) Executive of EQ Intelligence in Leadership and Organization. New York : Grossest, Cutnam Press.
20. De Cecco, J. P. & Crawford, W. (1997). The Psychology of Learning and Instruction. New delhi : Prentice Hall.
21. Driscoll, M. P. (1994). Psychology of Learning for Instruction. Boston : Allyn & Bacon.
22. Gagne, R. M. (1979). The condition of learning and theory of instuction. New York : Holt, Rinehan and Winston.
23. Garrison, Karl C. and Jones Franklin R. The Psychology of Human Development. Pennsylvania : International Textbook Company, Scranton.
24. Robbins, S.P. (2001). Organizational Behaviour (9th Edition). New Delhi : Prentice Hall of India Ltd.
25. Skinner, B. F. (1968). The Technology of Teaching. New York : Appleton Century Crofts.
26. Sternberg, Robert J. (2003). Wisdom, Intelligence and Creativity Synthesized. New York : Cambridge University Press, 40 West 20th Street, NY-10011-4211-USA

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય :1 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી

1.1-શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીના મૂળતત્ત્વો

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

- 1 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની સંકલ્પનાઓની સમજ મેળવે
- 2 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીના શિક્ષણ પરના પ્રભાવને રજૂ કરે
- 3 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીના નિષ્ણાતનાં વિભિન્ન કાર્યો સમજાવે.
- 4 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની ક્રાંતિકારી ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરે.
- 5 શૈક્ષણિક માધ્યમોની સંકલ્પના અને ઉપયોગો સમજાવે.
- 6 વર્ગખંડની પરિસ્થિતિમાં અને સ્વ-અધ્યયન સામગ્રીમાં તંત્ર અભિગમ સમજાવે.
- 7 વૈકલ્પિક શૈક્ષણિક તંત્રની રચનાના આધારોની પાયાની સમજ કેળવે.

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની સંકલ્પના : 15 કલાક 25%
 - 1 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની વ્યાખ્યા અને કાર્યક્ષેત્ર
 - 2 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો વિકાસ
 - 3 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીના નિષ્ણાતનાં કાર્યો (કેળવાણીકાર/શિક્ષક, શૈક્ષણિક યોજનાકાર અને અભ્યાસક્રમ સંયોજક, દૂરવર્તી શિક્ષણ વિકાસ તજજ્ઞ, મલ્ટિમિડિયા અને વેબ રચયિતા)
 - 4 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો શિક્ષણ પર પ્રભાવ
2. શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની ભૂમિકા : 15 કલાક 25%
 - 1 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની ક્રાંતિકારી ભૂમિકા
 - 2 ટેકનોલોજીકલ નવપરિવર્તનોનો પરિચય
 - 3 ટેકનોલોજીકલ નવપરિવર્તનોના શૈક્ષણિક સૂચિતાર્થો
 - 4 સેવાકાલીન અને પૂર્વસેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ કાર્યક્રમોમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની ભૂમિકા

3. તંત્ર અભિગમ : 15 કલાક 25%
- 1 તંત્રની સંકલ્પના
 - 2 તંત્ર વિશ્લેષણ અને તંત્ર અભિગમની સંકલ્પના
 - 3 વર્ગખંડ અને સ્વ-અધ્યયન સામગ્રી(SLM)માં તંત્ર અભિગમ
 - 4 વૈકલ્પિક શૈક્ષણિક તંત્રની રચનાના આધારો
4. માધ્યમોની લાક્ષણિકતાઓ : 15 કલાક 25%
- 1 શૈક્ષણિક માધ્યમોની સંકલ્પના અને પ્રકારો
 - 2 શૈક્ષણિક માધ્યમોનો વિનિયોગ
 - 3 રેડિયો અને ટેલિવિઝનનો શૈક્ષણિક ઉપયોગ
 - 4 કમ્પ્યુટરીકૃત મલ્ટીમિડિયાની સંકલ્પના અને ઉપયોગ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. કમ્પ્યુટર આધારિત અભિક્રમિત સામગ્રીની રજૂઆત કરવી.
2. અભિક્રમિત શિક્ષણ માટે ફરમાઓનું લેખન કરવું.
3. પોતાના વિષયના અધ્યાપન માટે સ્લાઈડ શો તૈયાર કરવો.
4. એમ.એસ. ઓફિસ પાવર પોઈન્ટ દ્વારા રજૂઆત માટે સ્લાઈડ શો તૈયાર કરવો.
5. એમ.એસ. ઓફિસ પાવર પોઈન્ટ દ્વારા રજૂઆત માટે ટ્રાન્સપરન્સિસ તૈયાર કરવી.
6. એમ.એસ. ઓફિસ વર્ડ દ્વારા સ્વ-અધ્યયન સામગ્રી (SLM) ની રચના કરવી.
7. CD-ROM પર સંગૃહિત કરેલી અપેક્ષિત માહિતી શોધવી અને દર્શાવવી.
8. વ્યાખ્યાનનું કમ્પ્યુટરિકૃત ધ્વનિ મુદ્રણ કરવું અને સંભળાવવું.
9. શિક્ષણ સામગ્રી વિકસાવવા માટે કમ્પ્યુટરિકૃત એનિમેશનનો ઉપયોગ કરવો.
10. કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણ (CAI)ના 'દ્રઢીકરણ અને મહાવરા' ના પ્રોગ્રામનું ક્રિયાન્વયન કરવું.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. જ્ઞેશી, ભ.(સં.).(2005). શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો. ભાવનગર : એલ્યુકેશનલ ટેકનોલોજી ફોરમ
2. શાહ, ડી. ભ. (1995). શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકી. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.

3. શાહ, ગુ. (1 9 8 6). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મીમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
4. Alessi, S. M., & Trollip, S. R. (1991). *Computer based instruction*. NJ: Prentice Hall.
5. Association of Indian Universities.(2000). *Information technology in higher education*. New Delhi: Author.Azarmsa, R.(1991). *Educational computing: Principles and applications*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publication.
6. Gagne', R. M., & Briggs, L. J. (1979). *Principles of instructional design*. (2nd ed.)New York: Holt, Rinehart, and Winston.
7. Gerlach, V. S. & Ely, D. P. (1971). *Teaching and media: A systematic approach*. Englewood cliffs, NJ: Prentice-Hall.
8. Hackbarth, S.(1996). *The Educational Technology handbook*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publication.
9. Joshi, B.(1998). Hypertext, hypermedia, multimedia: Educational technology buzzwords for 2000+. *Journal of Educational Research and Extension*, 35, 50-56.
10. Joshi, B.(2000). *The Internet :What, why, and how in education*. A paper presented in the national seminar of M. S. University Baroda(CASE),Vadodara, India.
11. Joshi, B. (2005). *Computer Technology in Education*. Bhavnagar:
12. Khan, B. H. (Ed.) (1997). *Web-based instruction*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publication.
13. Kumar, K. L. (1996). *Educational technology*. New Delhi: New Age Int.
14. Percival, F. & Ellington, H. (1984). *A handbook of educational technology*. London: Kogan Page.
15. Richey, R. (1986). *The theoretical and conceptual bases of instructional design*. London: Kogan Page.
16. Romizowski, A. J.(1986). *Developing auto-instructional material*. London: Kogan Page.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 2 શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન

2.1 શૈક્ષણિક માપન મૂલ્યાંકનનું સ્વરૂપ અને સિદ્ધાંતો

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

- 1 માપન અને મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના જાણે.
- 2 માપનના સિદ્ધાંતો સમજે
- 3 શૈક્ષણિક હેતુઓના વર્ગીકરણની સમજ કેળવે.
- 4 મૂલ્યાંકનના નવા પ્રવાહોથી વાકેફ બને.

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન : 15 કલાક 24%
 - 1 માપન અને મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના અને તફાવત
 - 2 માપનની કક્ષાઓ : ઓળખ, ક્રમ, અંતરાલ, ગુણોત્તર
 - 3 મૂલ્યાંકનની ઉપયોગિતા : વર્ગ બઢતી, નિદાન, માર્ગદર્શન, વર્ગ ભરતી, અધ્યયન-અધ્યાપન સુધારણા, પરીક્ષણ સુધારણા
 - 4 મૂલ્યાંકનનાં સોપાનો : હેતુ નિર્ધારણ (સામાન્ય-વિશિષ્ટ), અધ્યયન અનુભવો મૂલ્યાંકન
2. શૈક્ષણિક માપનની લાક્ષણિકતાઓ : 12 કલાક 20%
 - 1 વિશ્વસનીયતા : સંકલ્પના, વિશ્વસનીયતા નક્કી કરવાની રીતો : 1. કસોટી પુનઃ કસોટીની રીત 2. એકાન્તર અથવા સમાન્તર ફોર્મ્સની રીત 3. દ્વિભાજનની રીત 4. તાર્કિક સમાનતાની રીત
 - 2 યથાર્થતા : સંકલ્પના, પ્રકારો : 1. દેખિતી યથાર્થતા 2. વિષયવસ્તુ યથાર્થતા 3. ઘટક યથાર્થતા 4. મૂલક સંબંધિત યથાર્થતા 5. આગાહી સૂચક યથાર્થતા
 - 3 વ્યવહાર્યતા (Practicality) : સ્વરૂપ, મહત્વ
3. શૈક્ષણિક હેતુઓનું વર્ગીકરણ તથા માપનના સિદ્ધાંતો : 18 કલાક 30%
 - 1 શૈક્ષણિક હેતુઓની સંકલ્પના, મહત્વ-
 - 2 શૈક્ષણિક હેતુઓનું વર્ગીકરણ : જ્ઞાનાત્મક, ભાવાત્મક અને ક્રિયાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓ (અર્થ, વિશિષ્ટ હેતુઓ-અપેક્ષિત વર્તન-પરિવર્તનો)

- 3 પરંપરાગત માપન સિદ્ધાંત (Classical Test Theory-CTT) : સ્વરૂપ, મહત્વ અને મર્યાદાઓ.
 - 4 ક્લમ પ્રતિચાર સિદ્ધાંત (Item Response Theory-IRT): સ્વરૂપ, મહત્વ અને મર્યાદાઓ.
4. માપન અને મૂલ્યાંકન ક્ષેત્રે કેટલાક નૂતન ખ્યાલો : 15 કલાક 26%
- 1 ગ્રેડ પ્રથા : સ્વરૂપ, ગ્રેડ આપવાની રીતો
 - 2 સિમેસ્ટર પ્રથા : સ્વરૂપ, મહત્વ, મર્યાદાઓ
 - 3 ઓપન બુક એક્ઝામિનેશન (Open Book Examination) : સંકલ્પના, મહત્વ, મર્યાદાઓ
 - 4 પ્રશ્ન બેન્ક : સંકલ્પના, રચનાના સોપાનો

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

- 1 એક એકમ પસંદ કરી બ્લુમના હેતુઓના વર્ગીકરણ મુજબ સામાન્ય અને વિશિષ્ટ હેતુઓ તૈયાર કરવા
- 2 કોઈ એક એકમ પર રચાયેલ કસોટીની પસંદિત કોઈ એક રીત મુજબ વિશ્વસનીયતા અને યથાર્થતા નક્કી કરવી
- 3 કોઈ એક વિષયમાં વિવિધ પ્રકારના પ્રશ્નો રચી પ્રશ્નબેન્ક તૈયાર કરવી
- 4 સેમેસ્ટર પ્રથા/ઓપન બુક પરીક્ષા વિષય પર ચર્ચાસભા યોજી અહેવાલ તૈયાર કરે

સૂચિત અધ્યાયન સામગ્રી

1. દરજી, ડાહ્યાભાઈ. શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકનની પ્રવિધિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
2. દેસાઈ, ધનવંત. શાળામાં પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકનની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ, મુંબઈ-2 : એ. આર. શેઠની કું.
3. દેસાઈ, ધનવંત. અભિનવ શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન.અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કું.
4. દેસાઈ, ધનવંત. શિક્ષકો માટે અભિનવ શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન. મુંબઈ-2 : એ. આર. શેઠની કું.
5. પટેલ, સી.એ. શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગુર્જર પ્રકાશન
6. ડાભી, પ્રવીણ. જી. ક્ષમતાકેન્દ્રી સતત મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગુર્જર પ્રકાશન
7. શાહ, રિખવભાઈ. પરીક્ષા સુધારણાના સંસ્થાકીય કાર્યક્રમો. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
8. શાહ, રિખવભાઈ. પશ્ચ ભંડોળ દ્વારા પરીક્ષા સુધારણા. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
9. વસ્તુલક્ષી કસોટીઓ કેમ બનાવશો ? ભાગ-1. મુંબઈ-2 : એ. આર. શેઠની કું.
10. પંડ્યા, જ્યોત્સના જી. (2001). ક્લમ પ્રતિચાર સિદ્ધાંત દ્વારા મૂલક સંદર્ભ માપન. અમદાવાદ, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
11. દેસાઈ, કે.જી. મનોવૈજ્ઞાનિક માપન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
12. અગ્રવાલ, આર. એન. મનોવૈજ્ઞાન ઓરે શિક્ષા મેં માનિ એવં મૂલ્યાંકન । આગરા હોવતાદિ સુસ્તિક મેંદર
13. ગુપ્તા, એમ.પી. (1999). આધુનિક માનિ તથા મૂલ્યાંકન । ઇલાહાબાદ હો શારદા સુસ્તિક ભવત

14. Aggarwal, Y.P. (1990). *Statistical Methods - Concept, Application and Computation*. New Delhi : Sterling Publishers Pvt. Ltd.
15. Agarwal, R.N. (1991). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education*. Agra : Vinod Pustak Mandir
16. Anne Anastasi. (1976). *Psychology Testing (Forth Edition)*. New York : Mac-Millan Publishing Co.
17. Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives : Cognitive Domain*. New York : David Mc Kay Co.
18. Bloom, B. Hastings and Madaus. (1971). *Handbook on Formative & Summative Evaluation of Student Learning*. New York : Mcgraw Hill Book Co.
19. Dave, R.H. (1969). *Developments in Educational Testing Volume-I*. London : University of London Press. P. 203-214
20. Garrent, H.E. (1981). *Statistics in Psychology and Education*. Allied Pacific Pvt Ltd.
21. Gronlund N.E. (1995). *Measurement and Evaluation in Testing. (3rd Edn.)*. New York : Mac-Millan Publishing Co. Inc.
22. Guilford J.P. (1993). *Fundamental Statistics in Psychology and education*. Tokyo : Mc-graw Hill.
23. Hambleton, R.K.: Swaminathan, H. and Rogers, H.J. (1991). *Fundamentals of Item Response Theory*. C.A.: New bury park-Sage.
24. Krathwohl, (1964) *Educational Objectives. Affective Domain-Book II*. New York: David Mckay Co.
25. Popham, W.J. (1991). *Modern Educational Measurement : A Practitioners Perspective*. USA : Pentice Hall
26. Singh, Pritam. *Criterion Referenced Testing : A Monograph*. New Delhi : NCERT Publication.
27. Sternberg, Robert J. and Grigorenko, Elena L. (2002). *Dynanic Testing : The Nature and Measurement of Learning Porential*. New York : Cambridge University Press, 40 West 20th Street, NY-10011-4211-USA
28. Tabachnick, Barbara G. and Fidell, Linda S. (1989). *Using Multivariate Statistics (2nd Edn.)* New York : Harper & Row Publishers.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 3 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ

3.1 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની તાત્વિક ભૂમિકા

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

- 1 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સંકલ્પના અને ઉદ્દેશો જાણે
- 2 ભારતમાં શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ જાણી વિવિધ પંચો અને સંસ્થાઓની ભલામણોને સમજે
- 3 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સમસ્યાઓ અને પડકારો જાણી તેના ઉકેલની સમજ કેળવે
- 4 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના કાર્યક્રમોના પ્રકાર અને એજન્ડાઓને સમજે
- 5 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણમાં વ્યવસાયીકરણના નિર્માણ વિશે સમજે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સંકલ્પના ઉદ્ભવ વિકાસ અને ભલામણો : 20 કલાક 30%
 - 1 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સંકલ્પના અને ઉદ્દેશો
 - 2 ભારતમાં શિક્ષક-પ્રશિક્ષણનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
 - 3 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંદર્ભે સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્તિ બાદ વિવિધ પંચોની ભલામણ
 - 4 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની વિવિધ સંસ્થાઓ NCTE અને NCERTની ભૂમિકા અને કાર્યક્ષેત્ર
2. પ્રવર્તમાન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સમસ્યાઓ અને પડકારો : 10 કલાક 20%
 - 1 પ્રવેશની નીતિ અને પ્રક્રિયા
 - 2 પ્રાયોગિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની સમસ્યા
 - 3 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના ધોરણોની જાળવણીની સમસ્યા
 - 4 શિક્ષકની વ્યાવસાયિક સજ્જતા સામેના પડકારો
3. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના વિવિધ પ્રકારો : 15 કલાક 25%
 - 1 પૂર્વસેવાકાલીન શિક્ષક પ્રશિક્ષણ : અભ્યાસક્રમ અને અમલીકરણ
 - 2 સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ : સંકલ્પના, જરૂરિયાત અને કાર્યક્રમો
 - 3 દૂરવર્તી સેવાકાલીન શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ : જરૂરિયાત અને કાર્યક્રમો
 - 4 વિદ્યા શાખા સુધારણા કાર્યક્રમ : ઓરિએન્ટેશન અને રિફ્રેશર કોર્સ

4. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણમાં વ્યાવસાયીકરણનું નિર્માણ : 15 કલાક 25%
- 1 શિક્ષકનો એક ઉત્તમ વ્યવસાય
 - 2 શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની વ્યાવસાયિક ક્ષમતાઓ
 - 3 વ્યાવસાયિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષકોનો કારકિર્દી વિકાસ
 - 4 શિક્ષક-પ્રશિક્ષકોના વ્યાવસાયિક વિકાસ માટેની એજન્સીઓની ભૂમિકા
 - 1 જીસીઈઆરટી 2 એકેડેમીક સ્ટાફ કોલેજ 3 નેટ અને સ્લેટ એકમ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

- 1 પ્રાથમિક, માધ્યમિક અને ઉચ્ચ શિક્ષણ સંદર્ભે શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ સંસ્થાની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરો
- 2 સ્વનિર્ભર શિક્ષણ સંસ્થાઓ અને ગ્રાન્ટ-ઈન-એઈડ સંસ્થાઓની સમસ્યાઓ જાણી તેના ઉકેલના સૂચન અહેવાલ તૈયાર કરો
- 3 શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સમસ્યાઓ અને પડકારોની સૂચિ બનાવવી
- 4 શિક્ષક પ્રશિક્ષકોના વિકાસ માટેની સંસ્થાઓની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરો

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. અંબાસાગા, અનિલ (1982). શિક્ષણ ગાગન, રાજકોટ : શિક્ષણ શાસ્ત્રભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
2. મોદી બી.એમ. અને પંડયા જી. એન. (2003). વિકાસમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન
3. ત્રિવેદી આર.એસ. (1994). શિક્ષણ નવસંસ્કરણ : અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય ગાંધીરોડ
4. દવે જયેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1992). ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ, અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
5. પાઠક અરુણભાઈ અને અન્ય. (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ, વારિષેણ પ્રકાશન.
6. જી.સી.ઈ.આર.ટી. (1989). જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનો માર્ગદર્શક સૂચનો, ગાંધીનગર દ્વારા પ્રકાશિત.
7. ઓશો અનુ. વખારિયા એન.જી. (1998). જીવંત શિક્ષકોની શોધ, અમદાવાદ, સમર્પણ ટ્રસ્ટ, ગૂર્જર એજન્સી.
8. પટેલ મોતીભાઈ (1992). શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
9. મૈયાણી જી.પી. (2004). ગુણવત્તા કેન્દ્રી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ, ભાવનગર : સંપાદન, શિક્ષણ શાસ્ત્ર ભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી અને શ્રીમતી એલ.એલ. કાકડીયા બી.એડ. કોલેજ.

10. દવે પ્રવીણભાઈ આર. (2005). શિક્ષણ ક્ષેત્રે એન.સી.ઈ.ટી.ની ભૂમિકા, અમદાવાદ, અચલા, સામયિક અંક-મે
11. જોષી, હરિપ્રસાદ (1998) માધ્યમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમ, (NCTE દ્વારા સૂચિત) સેમિનાર પેપર: સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી શિક્ષણ, અલીયાબાડા
12. પંચાલ મોહનભાઈ અને પંચાલ ધર્મિષ્ઠા (1998) શિક્ષક સહજતાની દિશામાં અમદાવાદ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર
13. Razzik T.A. (1972) Systems approach to teacher training and curriculum development : Paris, UNESCO,
14. Apple, M. W. (2001). Markets, Standards, teaching and teacher education. Journal of Teacher Education, 52, 182-196
15. Cochran-smith, M. (2002) Editorial : Reporting on teacher quality : The Politics of politics. Journal of Teacher Education, 53-379-382
16. Huberman M. (1995). Networks that Alter Teaching : Concept qualization exchanges and experiments. Teacher and Teaching. Vol. No.2, PP 193-211.
17. NCTE. (1995). Different Modes of Education Used for Teacher Preparation in India : New Delhi,
18. Sharma B.M. (1997). Teacher training and educational research : New Delhi, Commonwealth,
19. Shrivastav G.N. P. (2000). Management of teacher education : New Delhi, Concept.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય :4 શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ

4.1 શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

- 1 માર્ગદર્શનની સંકલ્પના અને તેની જરૂરિયાતો સમજે
 - 2 વિવિધ પ્રકારના માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો અને તેનું મહત્વ સમજે
 - 3 માર્ગદર્શનના વિવિધ પ્રકારો, સંસ્થાઓ અને શૈક્ષણિક માર્ગદર્શનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા સમજે
 - 4 વ્યવસાયી માર્ગદર્શનની સંકલ્પના, માહિતી એકત્રીકરણની વિવિધ રીતો તેમજ કાર્યોનું સ્વરૂપ સમજે
1. માર્ગદર્શન : સંકલ્પના, સિદ્ધાંતો અને જરૂરિયાત 15 કલાક 25%
 1. માર્ગદર્શનનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ
 2. માર્ગદર્શનની સંકલ્પના અને ક્ષેત્રો
 3. વિવિધ ચિંતકોના મતે માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો
 4. વિવિધ સ્તરે માર્ગદર્શનની જરૂરિયાત
 2. માર્ગદર્શન : પ્રકારો, સંસ્થાઓ, શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને શિક્ષકની ભૂમિકા 15 કલાક 25%
 1. વિવિધ ચિંતકોના મતે માર્ગદર્શનના પ્રકારો : પ્રાકટર, બ્રિવર અને પૈટરસન
 2. માર્ગદર્શન સેવાની રાષ્ટ્રીય તેમજ રાજ્યકક્ષાની સંસ્થાઓ : ઈતિહાસ અને કાર્ય
 3. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શનની સંકલ્પના, જરૂરિયાત, શિક્ષકની ભૂમિકા અપેક્ષિત ગુણો અને લાયકાત
 4. શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન માટેના વિવિધ કાર્યક્રમો
 3. વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન 15 કલાક 25%
 1. વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શન : સંકલ્પના, જરૂરિયાત અને વ્યાવસાયિક વિકાસ
 2. વ્યાવસાયિક વિકાસના પગથિયા : 1 ગિન્ઝબર્ગ 2 સુપર 3 હોલેન્ડ 4 હેવિગલ્સ્ટર્ટ
 3. વ્યાવસાયિક પસંદગીના સમયે વિચારણા સંબંધિત બાબતો 1 પ્રેરણા 2 સફળતા 3 સંતોષ 4 પુખ્તતા
 4. કાર્ય સ્વરૂપ : વિવિધ પ્રકારના કાર્યો અને તેમાં માર્ગદર્શન (બૌદ્ધિક, યાંત્રિક, સામાજિક વ્યવસાય અને કલાત્મક)
 4. વિશિષ્ટ બાળકોનું માર્ગદર્શન 15 કલાક 25%
 1. સમસ્યાઓ અને આવશ્યકતાઓ
 2. પ્રતિભાશાળી બાળકોનું માર્ગદર્શન
 3. નિમ્ન સિદ્ધિવાળા બાળકોનું માર્ગદર્શન
 4. વિશિષ્ટ બાળકોના માર્ગદર્શનમાં શિક્ષકની ભૂમિકા

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. કોઈ એક વ્યાવસાયિક કેન્દ્રની મુલાકાત લઈ તેની કાર્ય પદ્ધતિનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.
2. કોઈ એક કસોટીનું સંચાલન કરી તેની માહિતી મેળવી વિશ્લેષણ કરી વિદ્યાર્થીઓનો માર્ગદર્શન આપવા માટેનો રિપોર્ટ તૈયાર કરવો.
3. નિમ્ન સિદ્ધિવાળા બાળકો અને પ્રતિભાશાળી બાળકોની સમસ્યાઓ જાણવી અને ઉપાયો સૂચવવા.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દવે પ્રવીણભાઈ આર. (1997). માર્ગદર્શન સેવાઓનું વ્યવસ્થાપન, અમદાવાદ : ગૂર્જર પ્રકાશન
2. દેસાઈ હરિભાઈ જી. (1991). માર્ગદર્શનની કેડીએ, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
3. દેસાઈ કે. જી. (1991) શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શનની પ્રવિધિઓ : અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
4. દેસાઈ કૃ. ગો. અને દેસાઈ હ. ગુ. (1978) : મનોવૈજ્ઞાનિક માપન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
5. ઝા એ. એસ. (2009), ગાઈડન્સ અને કાઉન્સેલીંગ, અમદાવાદ, જ્ય પબ્લિકેશન
6. ત્રિવેદી એમ.ડી. અને પારેખ બી.યુ. (1982). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
7. મુખોપાધ્યાય મર્ઝર. (2002). શિક્ષણમાં સંપૂર્ણ ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન, ન્યુ દિલ્હી : NIEPA
8. ભટ્ટ મ. ચ. (1988). શિક્ષણ પ્રબન્ધ, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
9. મિશ્રા અંજુ (૨૦૦૭) શૈક્ષિક તથા વ્યાવસાયિક નિર્દેશન એવં પરમાર્શન મેરઠ : લાયન બુક ડિપો.
૧૦. આબેરોય એસ.સી. (૧૯૯૩) શૈક્ષિક તથા વ્યાવસાયિક નિર્દેશન : નઈ દિલ્હી, ઓમેગા પબ્લિકેશન.
11. Adams, James F. (1986) : Counseling and Guidance : A Summary view (6th printing) New York : Mcmillan
12. Crow, L.D. and Crow A. (1962) : An Introduction to Guidance, New Delhi : Eurisia.
13. Gingberg, E. and others (1972) : Occupational choice-an approach to General Theory (2nd Ed.) New York: Columbia University Press.
14. Bangalee. M.D. (1984) Guidance and Counseling-New York McGrawhill
15. Super, B.E. (1957) : The Psychology of Carrees, New York : Harper.
16. Super, D.E. and Cities, J.O. (1968) : Appraising Vactional Fitness by means of Psychological Tests (revised Ed.), Delhi : Universal Book Stall.
17. Anastasi, A. (1982) : Psychological Testing, New York : Macmillan Publishing Co. (5th Ed.)
18. Garrett, H.E. (1979) : Statistics in Psychology and Education, Bombay : Vakils, Feffer and Simons Pvt. Ltd.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

નૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 5 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન

5.1 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન સંકલ્પના, નેતૃત્વ અને અધીક્ષણ

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

- 1 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનનો અર્થ, સ્વરૂપ, હેતુઓ સિદ્ધાંતો અને અભિગમો વિશે જાણે
- 2 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના સાંપ્રત પ્રવાહોની સમજ કેળવે
- 3 શૈક્ષણિક આયોજનની સંકલ્પના, સ્વરૂપ, સિદ્ધાંતો અને અભિગમો જાણે
- 4 શૈક્ષણિક પ્રશાસનમાં નેતૃત્વની સંકલ્પના, લક્ષણો, આવશ્યકતા, નેતૃત્વ શૈલીનું માપન જાણે
- 5 શિક્ષણના ક્ષેત્રે નિરીક્ષકની જવાબદારીઓ, કાર્યપદ્ધતિ અને આધુનિક નિરીક્ષણ જાણે
- 6 શૈક્ષણિક અધીક્ષણ અને તેનાં કાર્યો જાણે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન : સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને સિદ્ધાંતો 15 કલાક 25%
 - 1 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
 - 2 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના હેતુઓ
 - 3 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના સિદ્ધાંતો
 - 4 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન એક પ્રક્રિયા
2. શૈક્ષણિક આયોજન : 15 કલાક 25%
 - 1 શૈક્ષણિક આયોજન : સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
 - 2 શૈક્ષણિક આયોજનના ધ્યેયો
 - 3 શૈક્ષણિક આયોજનના અભિગમો
 - 4 સંસ્થાકીય આયોજન અને શાળાકીય વાર્ષિક આયોજન
3. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનમાં નેતૃત્વ અને પ્રત્યાયન : 15 કલાક 25%
 - 1 નેતૃત્વનો અર્થ, સ્વરૂપ, લક્ષણો અને આવશ્યકતા
 2. નેતૃત્વના પ્રકારો અને નેતૃત્વની માપન પ્રક્રિયા
 3. પ્રત્યાયનની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
 4. પ્રત્યાયનના સિદ્ધાંતો અને નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા

4. શૈક્ષણિક નિરીક્ષણ અને અધીક્ષણ :

15 કલાક 25%

1. શૈક્ષણિક નિરીક્ષણ અને અધીક્ષણ : સંકલ્પના સ્વરૂપ અને તફાવત
2. શૈક્ષણિક નિરીક્ષણ : એક સેવાકીય પ્રક્રિયા
3. શૈક્ષણિક નિરીક્ષણ અને અધીક્ષણનાં કાર્યો
4. નિરીક્ષણ આધારિત કાર્યક્રમનું આયોજન અને અમલીકરણ (Supervisory)

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. શાળાના આચાર્ય તેમજ કેળવણી નિરીક્ષકની મુલાકાત લઈ તેમના કાર્યો વિશે જાણકારી. મેળવી અહેવાલ તૈયાર કરવો
2. જ્વાબદારીયુક્ત નેતૃત્વના સંદર્ભમાં કોઈ એક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ આચાર્ય શિક્ષકના નેતૃત્વને મૂલવવું.
3. કોઈ એક શૈક્ષણિક સંસ્થાનું વિગતવાર વાર્ષિક આયોજન તૈયાર કરવું
4. વ્યવસ્થાપનના પ્રકારો સંદર્ભે કોઈ બે શૈક્ષણિક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ માળખાગત તુલના કરવી
5. કોઈપણ બે સંસ્થાના વડાની મુલાકાત લઈ પ્રત્યાયન કૌશલ્ય સંદર્ભે બંનેની મૂલવણી કરવી

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દેસાઈ ધનવંત મ. (1976). શૈક્ષણિક પ્રશાસન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
2. દેસાઈ ધનવંત મ. અને ચૌધરી રાયસિંહભાઈ (1997). શૈક્ષણિક આયોજન, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
3. દેસાઈ ધનવંત મ. (1972). ભારતમાં ઉચ્ચતર કેળવણીની સમસ્યાઓ, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
4. જી. નારાયણ, અનુ. હસમુખ ઉપાધ્યાય. (2003). જ્વાબદારીયુક્ત નેતૃત્વ, અમદાવાદ. મેનેજમેન્ટ એસોશિએશન
5. પટેલ અને પંડ્યા (2009). શાળા-વ્યવસ્થાપન અને પ્રવર્તમાન, અમદાવાદ-ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ પ્રકાશન
6. પટેલ મોતીભાઈ અને દવે જયેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (2003). શાળા પ્રબંધ, અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
7. પટેલ હરિભાઈ, (2001). એકવીસમી સદીનું શિક્ષણ, અમદાવાદ, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય.

8. ભટ્ટ મ.ચં. (1988). શિક્ષણ પ્રબંધ, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
9. શૈક્ષણિક પ્રબંધ અને શૈક્ષણિક તકનિકી (ભાગ 1 થી 2) યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
10. `મશ્રા મંજુ (2007) વેદ્યાલય પ્રશાસન ંવં સ્વાસ્થ્યે શક્ષા, નર્ડે દલ્લી, આમિગિત િલ્લિશિંગ હાઝસ
11. `મશ્રા મહલ્દિ (2007) શૈક્ષેક પ્રેલ્થ ંવે વેદ્યાલય સંગઠન, જયુરિ યુનિવેર્સિટી િલ્લિશિંગ હાઝસ
12. ગૌતમ માલવી (2007) વેદ્યાલય પ્રશાસન, નર્ડે દલ્હી હ્લ વંદના િલ્લિશિંગ
13. Mathur S.S. (1970). Educational Administration and management, The Indian Publication Hill
Ambala, Contt-133301 : Part-II
14. H. Philip Gombs (1970) : What is Educational Planning UNESCO : Paris
15. Robhins, S.P. (1998). Organizational behavioure:Concept, Controversies- applicatius. (8th ed.)
New Delhi : Hall of India
16. Srivastsv, G.N.P. (2000). Management of teacher education, New Delhi : Concept
17. Mathur S.S. (1990). The Education Planning in India. Bombay : Allied Publisher
18. NCERT Year book of Education, New Delhi (Latest)

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 6 દૂરવર્તી શિક્ષણ

6.1 દૂરવર્તી શિક્ષણનો વિકાસ અને અધ્યયન સામગ્રી

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. દૂરવર્તી શિક્ષણની સંકલ્પના સમજી તેની જરૂરિયાત અને લાક્ષણિકતાઓ જાણે
2. દૂરવર્તી શિક્ષણનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ સમજે.
3. દૂરવર્તી શિક્ષણ માટે સ્વઅધ્યયન સામગ્રીની રચનાની પ્રક્રિયા સમજે
4. અભ્યાસક્રમ રચનાની પ્રક્રિયા અને નિર્માણની પ્રવૃત્તિઓ સમજે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. દૂરવર્તી શિક્ષણની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ 15 કલાક 25 %
 1. દૂરવર્તી શિક્ષણ અને પરંપરાગત શિક્ષણનો ભેદ
 2. દૂરવર્તી શિક્ષણની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
 3. દૂરવર્તી શિક્ષણને વ્યાખ્યાયિત કરવાના પ્રયત્નો : વેડેમેયર, મૂરે, ડોલમેન, પીટર્સ અને હોમબર્ગ
 4. દૂરવર્તી શિક્ષણની લાક્ષણિકતાઓ
2. દૂરવર્તી શિક્ષણનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ 15 કલાક 25 %
 1. દૂરવર્તી શિક્ષણનો ઐતિહાસિક વિકાસ
 2. વિવિધ કક્ષાએ દૂરવર્તી શિક્ષણ : યુનિવર્સિટી કક્ષાએ, માધ્યમિક કક્ષાએ અને શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ કક્ષાએ
 3. ભારતમાં દૂરવર્તી શિક્ષણનો વિકાસ
 4. ભારતમાં દૂરવર્તી શિક્ષણની સમસ્યાઓ
3. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં સ્વઅધ્યયન સામગ્રી નિર્માણ 15 કલાક 25 %
 1. સ્વ-અધ્યયન સામગ્રીની આવશ્યકતા
 2. સ્વ-અધ્યયન સામગ્રી નિર્માણના સિદ્ધાંતો
 3. મુદ્રિત અને વિજ્ઞાણયુક્ત સામગ્રીની રચના
 4. શ્રાવ્ય અને દૃશ્ય કાર્યક્રમો માટે સ્ક્રિપ્ટ લેખન

4. **પાઠ્ય સામગ્રીની રચના અને સંપાદન** **15 કલાક** **25 %**
1. પાઠ્યક્રમ રચનાની પ્રક્રિયા : પાઠ્યક્રમ આયોજન, વિકાસ અને નિર્માણ
 2. પાઠ્ય સામગ્રીની રચના : પાઠ્ય સામગ્રીનું આયોજન, લેખન, સંપાદન, ટાઈપ અને મુદ્રણ
 3. દૂરવર્તી શિક્ષણ સામગ્રીનું સંપાદન
 4. દૂરવર્તી શિક્ષણ સામગ્રીના સંપાદક સમક્ષની સમસ્યાઓ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. નજીકના દૂરવર્તી શિક્ષણના અભ્યાસ કેન્દ્રની મુલાકાત લઈને તેની વિશિષ્ટતાઓ દર્શાવી અહેવાલ તૈયાર કરવો
2. પસંદિત એકમમાં સ્વ-અધ્યયન સામગ્રીનું નિર્માણ કરવું
3. શ્રાવ્ય અથવા દૃશ્યશ્રાવ્ય કાર્યક્રમો માટે સ્ક્રિપ્ટ તૈયાર કરવી

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દવે જ્યેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1991). શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ : અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
2. રાજ્ય શિક્ષણ ભવન (1986). અમલીકરણ કાર્યક્રમ : અમદાવાદ, માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા પ્રકાશિત
3. પાઠક અરૂણભાઈ અને શુક્લ ડી.એસ.(2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રણાલીનો વિકાસ : અમદાવાદ, વારિષેણ પ્રકાશન
4. Rastogi Satish. (1998). Educational Technology for Distance Education : Jaipur and New Delhi, Rawat Publications
5. ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિ. (2002). પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશનના અનુસ્નાતક ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમની અભ્યાસ સામગ્રી : અમદાવાદ
6. જી.પી. મૈયાણી અને જગદીશ રામાનુજ (2001). ઈન્ટરનેટ આધારિત શિક્ષણના તાત્વિક પ્રશ્નો : ભાવનગર, શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી,
7. સતત શિક્ષણ તથા વસ્તાર કાર્યક્રમ વભાગ (2005). ઉચ્ચશિક્ષણની ગુણવત્તાને હેતુકરણ એવં દૂરસ્થ શિક્ષણ : ભારતીય શિક્ષણ સંસ્થા

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-1)

નૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 7 મનોવૈજ્ઞાનિક માપન

7.1 મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની પાયાની બાબતો

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. મનોવૈજ્ઞાનિક માપન અને કસોટીઓ વિશે સમજ કેળવે
2. મનોવૈજ્ઞાનિક પ્રમાણિત કસોટીની સંરચના અને પ્રમાણીકરણ વિશે જાણે
3. વિવિધ કસોટી માપનમાં આંકડાશાસ્ત્રીય સંકલ્પનાઓથી માહિતગાર થાય

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો પરિચય : 15 કલાક 25 %
 1. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો અર્થ અને સ્વરૂપ
 2. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના લક્ષણો
 3. મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના પ્રકારો-પેપર પેન્સિલ કસોટી, વ્યક્તિગત/સામૂહિક કસોટીઓ, ક્રિયાત્મક કસોટીઓ
 4. કસોટી પસંદગીના ધોરણો અને કસોટીઓના ઉપયોગો
2. કસોટી સંરચના : 15 કલાક 25 %
 1. વિષયવસ્તુ-હેતુ પસંદગી
 2. કલમની રચના
 3. પૂર્વપૂર્વેક્ષણ કસોટી અને પૂર્વેક્ષણ કસોટી
 4. કલમ પૃથક્કરણ
 5. કલમ પસંદગી-અંતિમ કસોટી
 6. કસોટીનું પ્રમાણીકરણ-નિદર્શ પ્રક્રિયા
 7. મેન્યુએલ-માર્ગદર્શિકા
3. કસોટીનું પ્રમાણીકરણ : 15 કલાક 25 %
 1. માનાંકો-સંકલ્પના જરૂરિયાત, પ્રકારો અને અર્થઘટન
 2. વિશ્વસનીયતા અર્થ, પ્રકારો, પ્રક્રિયા, ફાયદા અને મર્યાદાઓ
 3. પ્રમાણભૂતતા-અર્થ, પ્રકારો, પ્રક્રિયા, ફાયદા અને મર્યાદાઓ
 4. વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણભૂતતાના સંબંધ અને ઉપયોગિતાઓ

4. વિવિધ કસોટીમાપનમાં આંકડાશાસ્ત્રીય ગાગતરીઓ : 15 કલાક 25 %

1. વિગત પૃથક્કરણ
2. માનાંકો શોધવા
3. વિશ્વસનીયતા શોધવી
4. કસોટીમાપનમાં પ્રમાણભૂલો શોધવી

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. હેતુ મુજબ કોઈ એક કસોટીની કલમો રચી અંતિમ કસોટીની તબક્કાવાર સંરચના કરવી.
2. કોઈપણ ચાર મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ મેળવી તેની વિશ્વસનીયતા અને પ્રમાણભૂતતા અંગેની તુલના કરવી.
3. કોઈ એક કસોટીનું અમલીકરણ કરી માનાંકો (જાતિ, વય) પ્રસ્થાપિત કરવા.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દેસાઈ કુ. ગો. અને દેસાઈ હ.ગુ. (1992) : મનોવૈજ્ઞાનિક માપન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
2. પટેલ આર.એસ. (2010) : મનોવૈજ્ઞાનિક માપન : અમદાવાદ જ્ય પબ્લિકેશન.
3. ત્રિવેદી એમ.ડી. અને પારેખ બી.યુ. (1985) : શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
4. Anastasi, A. (1982) Psychological Testing (7th Edi.) New York : Macmillan Publishing Co.,
5. Patel R.S. (2010) : Psychological Testing, Ahmedabad, Jay Publication.
6. Cronbach, L.J. (1982) Essentials of Psychological Testing, (3rd Edi.) New York : Harper
7. Freeman, F.S. (1980) Theory and practice of Psychological Testing, New Delhi : Oxford and IBH Co.,
8. Garrett, H.E. (1985) Statistics in Psychological and Education, Bobmay ; Vakils, Feffer and Simons Pvt. Ltd.
9. Patel R.S. (2009) : Mental Measurement and Test Construction, Ahmedabad, Jay Publication.
10. Pareek, U. and Soud, S. (1971) Directory of Indian Behavioural Science Research, Delhi : Acharan Sahakar,

11. Buros, D.K. (1972) The Seventh Mental Measurement Year Book, Highland Park, N.J. Gryphon Press,
12. Helmstaller, G.C. (1966) Principles of Psychological Measurement, London : Methuen Co., Ltd.,
13. Long, L. and Menta, P.H. (1966) The First Measurement Handbook for India, New Delhi : NCERT,
14. Nunnally, J.C. (1967) Psychometric theory, New York : McGraw Hill Book Op., Inc.,
15. Super, D.E. and Crites, J.C. Appraising Vocational Fitness by Means of Psychological Tests.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ- A આધાર વિષય - 2 : પ્રાથમિક શિક્ષણની દિશાઓ

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. પ્રાથમિક શિક્ષણનું તત્ત્વજ્ઞાન સમજે
2. ગુજરાત અને ભારતમાં પ્રાથમિક શિક્ષણનો વિકાસ અને પરિસ્થિતિ
3. વિવિધ પંચોની પ્રાથમિક શિક્ષણના સંદર્ભની ભલામણો સમજે
4. પ્રાથમિક શિક્ષણના પ્રશ્નો જાણી તેના ઉકેલ અંગે સમજ કેળવે
5. પ્રાથમિક શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારણા માટેના વિવિધ કાર્યક્રમો વિશે જાણે અને અમલીકરણ સંદર્ભે સમજે
6. પ્રાથમિક શિક્ષણની વિસ્તરતી ક્ષિતિજે જાણે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. પ્રાથમિક શિક્ષણનું તત્ત્વજ્ઞાન : 20 કલાક 30%
 1. પ્રાથમિક શિક્ષણનું તત્ત્વજ્ઞાન
 2. પ્રાથમિક શિક્ષણની વાસ્તવિકતા
 3. પ્રાથમિક શિક્ષણનું ખાનગીકરણ
 4. પ્રાથમિક શિક્ષણમાં જ્ઞાનાત્મક કૌશલ્યો
2. પ્રાથમિક શિક્ષણનો વિકાસ અને વિવિધ પંચોની ભલામણો : 20 કલાક 30%
 1. પ્રાથમિક શિક્ષણની સંકલ્પના, સ્વરૂપ અને આવશ્યકતા
 2. ગુજરાત અને ભારતમાં પ્રાથમિક શિક્ષણનો વિકાસ અને પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિ
 3. પ્રાથમિક શિક્ષણ અંગે કોઠારીપંચ, રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ 1986, 1992નો અમલીકરણ કાર્યક્રમ, યશપાલ કમિટીની ભલામણો, ડેલોર્સ કમિશનની ભલામણો અને નોલેજ કમિશનની ભલામણો
 4. વિવિધ પ્રકારની પ્રાથમિક શાળાઓનું સ્વરૂપ અને ગુણવત્તા સુધારણાના કાર્યક્રમો
3. પ્રાથમિક શિક્ષણના પ્રશ્નો, ઉકેલ અને ગુણવત્તા સુધારણાના કાર્યક્રમો : 15 કલાક 25%
 - 1 સાર્વત્રિકરણ : બંધારણની 45મી કલમ અને રાઈટ ટુ એજ્યુકેશન
 - 2 પ્રાથમિક કક્ષાએ નામાંકન, પ્રવેશોત્સવ કાર્યક્રમ અને સ્થાયીકરણ
 - 3 જાતીય અસમાનતા, (Gender) જાતીય અસમાનતા દૂર કરવા માટે સરકારના પ્રયત્નો. પ્રાથમિક કક્ષાએ કન્યાઓના શિક્ષણ માટેનો રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ (NPEGEL) અને કસ્તુરબા ગાંધી બાલ વિદ્યાલય, (KGBV)

4. અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને બક્ષીપંચનાં બાળકોના પ્રાથમિક શિક્ષણની પરિસ્થિતિ, અવરોધક પરિબલો અને સરકારના પ્રયત્નો

4. **પ્રાથમિક શિક્ષણમાં નવીનીકરણ :** **10 કલાક 20%**

1. પ્રાથમિક કક્ષાએ ભાષા શિક્ષણ અને શિક્ષણનું માધ્યમ માતૃભાષા.
2. પ્રાથમિક કક્ષાએ કલા, સંગીત અને યોગનું મહત્વ અને શિક્ષકની ભૂમિકા.
3. પ્રાથમિક કક્ષાએ તારુણ્ય શિક્ષણની સંકલ્પના, સ્વરૂપ, જરૂરિયાત અને શિક્ષકની ભૂમિકા.
4. પ્રાથમિક કક્ષાએ સતત અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન, ગ્રેડ સિસ્ટમ.

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. વિવિધ પ્રકારની પ્રાથમિક શાળાઓ પૈકી કોઈ એક શાળાની મુલાકાત લઈ તેનું સ્વરૂપ અને ગુણવત્તા વિષયક કાર્ય નાધ તૈયાર કરવી.
2. કોઈ એક તાલુકાની શાળાઓની સાર્વત્રિકરણ સંબંધી આંકડાકીય માહિતી એકત્રિત કરી તેનો અભ્યાસ કરવો.
3. સર્વશિક્ષા અભિયાન સંબંધી CRC અને BRCની મુલાકાત લઈ તેના કાર્યક્ષેત્ર અને કાર્યક્રમોની માહિતી મેળવી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
4. પ્રાથમિક કક્ષાએ ભાષા શિક્ષણ અને શિક્ષણના માધ્યમ સંદર્ભે પ્રવર્તતા મત તથા પ્રસાર માધ્યમોમાં પ્રગટ થતી માહિતી એકત્ર કરી પ્રોજેક્ટ તૈયાર કરવો.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દવે જ્યેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1992). (પાંચમી આવૃત્તિ) : ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
2. દેસાઈ ધનવંત (1964). ભારતીય શિક્ષણના વર્તમાન પ્રશ્નો : અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની
3. દેસાઈ ધનવંત (1973). કેળવણીનું નવનિર્માણ કોઠારી શિક્ષણ પંચની ભલામણો : અમદાવાદ : એ.આર.શેઠની કંપની
4. ધનવંત દેસાઈ (1969). અર્વાચીન ભારતીય કેળવણીનો વિકાસ : વડોદરા : મ.સ. યુનિવર્સિટી
5. અરુણભાઈ પાઠક અને શુક્લ (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રાણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન
6. (5 સપ્ટેમ્બર 1997) ભારતમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ, અમદાવાદ, ભારતમાં પ્રાથમિક શિક્ષણ પર નાગરિકોની પહેલ
7. મફતભાઈ પટેલ (1997). પ્રાથમિક શિક્ષણ એક અવલોકન : અમદાવાદ : શ્વેતા પ્રકાશન

8. પટેલ, દવે, પાઠક (1985). પ્રાથમિક શિક્ષણના પ્રવાહો અને પ્રશ્નો ગાંધીનગર, ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ પ્રસ્તાવલી
9. કસ્વેકર આરતી અને પટેલ વિનુભાઈ (2003). તારુણ્ય શિક્ષણ અને પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય અમદાવાદ, સ્વાસ્થ્ય સેવા ટ્રસ્ટ પ્રકાશન
10. (1986-87) શિક્ષણની રાષ્ટ્રીય નીતિ, રાજ્ય શિક્ષણ ભવન, અમદાવાદ
11. ભારત સરકાર (ઓગસ્ટ -1985) શિક્ષણનો પડકાર નીતિ પરિપ્રેક્ષ્ય, નવી દિલ્હી, શિક્ષણ મંત્રાલય
12. યશપાલ કમિટીનો અહેવાલ : નવી દિલ્હી, ભારત સરકાર, એમ.એચ.આર.ડી.
13. શિક્ષક નિદર્શિની ભાગ-1 અને 2 : ગાંધીનગર, જી.સી.ઈ.આર.ટી. પ્રકાશિત
14. શેઠ શાંતિભાઈ અને રાવલ આર.સી. (2002). પ્રત્યાયન અભ્યાસક્રમ વિશેષાંક, ગાંધીનગર, ગુજરાત રાજ્ય શાળા પાઠ્યપુસ્તક મંડળ
15. પટેલ મોતીભાઈ (2005). શિક્ષણના સામ્પ્રત પ્રવાહો અને શિક્ષણની અસ્મિતા, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
16. પટેલ મોતીભાઈ (2003). ભારતીય શિક્ષણનો ઇતિહાસ : એક ઝલક અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
17. પટેલ મોતીભાઈ (2009). કેળવણીનો કોયડો, અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
18. પટેલ મોતીભાઈ (2009). શિક્ષણના પ્રવાહો, અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
19. પટેલ મોતીભાઈ (2009). વિદ્યાની વ્યથા કથા, અમદાવાદ : પદ્મ પબ્લિકેશન.
20. અલતેકર, એ. એસ. (1965). પ્રાચીન ભારતમાં શિક્ષણ, અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી પ્રકાશન
21. ભાલ જી. ડી. (1997). બીજી આવૃત્તિ ભારતની શિક્ષણ વ્યવસ્થા, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
22. તોમર લજ્જારામ (1984) ભારતીય શિક્ષણનાં મૂળતત્ત્વો, અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સંસ્કાર ગુર્જરી
23. યોગક્ષેમ માનવ ગૌરવ સંસ્થાન. (2007). પ્રાથમિક શિક્ષણ અને કાયદો, ન્યુ દિલ્હી : મિન્સ્ટ્રી ઓફ લો જસ્ટિસ લેજીસ્લેટીવ ડિપાર્ટમેન્ટ
24. `મશ્રા, રામશ્વિર (1999) ભારતીય શિક્ષણની લક્ષ્ય, નई દલ્લી, एन.सी.टी.ई.
25. `મશ્ર, `વદા` તવાસ (1999) અધ્યાત્મ ભારતીય ટ્રેસ્ટ, નई દલ્લી, एन.सी.टी.ई.
26. J.P. Naik, (1965) Elementary Education in India : The Unfinished Business Bombay, Asia, Publishing House
27. Mohanty J. (1992) Current issues in Education, New Delhi, Cosmo Publication.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

નૂથ- B ફરજિયાત વિષય - 6 : કેળવણીના સામાજિક આધારો

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

1. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની વિભાવના અને ઉદ્દેશો જાણે
2. સમાજશાસ્ત્રીય સમસ્યાઓમાં ગાંધીજીનું માર્ગદર્શન જાણે
3. ભારતમાં સામાજિક અને શૈક્ષણિક ચળવળો (મુવમેન્ટ)નું મહત્ત્વ અને પ્રદાન સમજે
4. મૂલ્યલક્ષી શિક્ષણની સંકલ્પના અને તેના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જાણે
5. વૈશ્વિકરણની અસરો તપાસે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર : 15 કલાક

25%

1. શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર, શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની સંકલ્પના અને ખ્યાલ
2. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની વિભાવના અને ઉદ્દેશો
3. ભારતીય સમાજનું સ્વરૂપ અને બંધારણ
4. સામાજિક પરિવર્તન અને સામાજિકીકરણ
5. સામાજિક સ્તરીકરણ અને સામાજિક ગતિશીલતા

2. સમાજશાસ્ત્રીય સમસ્યાઓ અને શિક્ષણ : 15 કલાક 25%

1. નારીવાદ
2. ઉપભોક્તાવાદ
3. વંચિતો માટેનું શિક્ષણ
4. સમાજશાસ્ત્રીય સમસ્યાઓમાં ગાંધીજીનું પ્રદાન
5. વૈશ્વિકીકરણની શૈક્ષણિક અસરો

3. ભારતમાં સામાજિક-શૈક્ષણિક ચળવળનું સ્વરૂપ અને પ્રદાન : 15 કલાક 25%

1. આર્યસમાજ
2. પ્રાર્થનાસમાજ
3. દલિત ચળવળ
4. સર્વશિક્ષા અભિયાન
5. વૈજ્ઞાનિક માનસ ઘડતર (બુદ્ધિવાદ/વિજ્ઞાનવાદ)

4. મૂલ્યલક્ષી શિક્ષણ :

15 કલાક 25%

1. માનવમૂલ્યોનો સ્ત્રોત અને શિક્ષણ
2. સાંસ્કૃતિક મૂલ્ય અને શિક્ષણ
3. મૂલ્યલક્ષી શિક્ષણ : સ્વરૂપ અને ઉદ્દેશ
4. મૂલ્યોના પ્રકારો અને તેમની વચ્ચે આંતરસંબંધો
(વ્યક્તિગત મૂલ્યો, સામાજિક મૂલ્યો અને વૈશ્વિક મૂલ્યો)
5. મૂલ્ય શિક્ષણનો શૈક્ષણિક ફલિતાર્થ અને કેળવણી દ્વારા સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક વારસાની જળવણી

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. સમાજશાસ્ત્રીય સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે ક્ષેત્રકાર્ય
2. પાઠ્યપુસ્તકોમાં વ્યક્ત થતું મૂલ્યશિક્ષણ
3. ભારતના વિકાસમાં સામાજિક-શૈક્ષણિક ચળવળનું મહત્ત્વ - એક સંશોધનકાર્ય

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. જોશી અને ભોગાયતા (1995). વિકાસશીલ ભારતીય સમાજમાં શિક્ષણ અને શિક્ષક : અમદાવાદ, અનડા બુક ડીપો.
2. પટેલ મોતીભાઈ અને બીજા (2001). વિકસતા ભારતમાં શિક્ષણ અને શિક્ષક : અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
3. પટેલ શીવાભાઈગો. (2005). ગ્રામ સંસ્કૃતિ (પાંચમી આવૃત્તિ): અમદાવાદ, રવિશંકર મહારાજ સેવા ટ્રસ્ટ
4. વ્યાસ કે.સી. (1970). કેળવણીના સામાજિક પાયા : (પ્રથમ આવૃત્તિ) અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
5. શાહ બુદ્ધચંદ અને બીજા (1981). શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર, અમદાવાદ, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
6. શાહ ગુણવંત અને દેસાઈ ધનવંત (1996). શિક્ષણ દર્શન, (દ્વિતીય આવૃત્તિ) અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
7. શાહ ગુણવંત અને દેસાઈ ડી.એમ. (1982). કેળવણીની વર્તમાન ફિલસૂફીઓ, અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
8. બુદ્ધચંદ શાહ (1981). શિક્ષણનું સમાજશાસ્ત્ર, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ,
9. Brown Francis J. (1961). Educational Sociology, New : Prentice Hall Inc.
10. Chaube S. P. (1981) : A Philosophical and Sociological Foundation of Education, Agra : Vinod Pustak Mandir
11. Otaway A.K.G (1953) : Education and Society, London : Routledge and Kagan Paul.
12. Stanely C. William (1957) : Social Foundations of Education, New York : The Dryden Press IC.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ-B ફરજિયાત વિષય-7:શૈક્ષણિક સંશોધનની પદ્ધતિઓ,

માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અહેવાલ લેખન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. સંશોધનની વિવિધ પદ્ધતિઓ સમજે અને તેનો ઉપયોગ કરે
2. માહિતીના વિશ્લેષણની સંકલ્પના સમજે
3. માહિતી વિશ્લેષણની આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓનો ઉપયોગ કરે
4. માહિતી વિશ્લેષણમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ કરે
5. સંશોધન અહેવાલ દ્વારા લખવાનાં અને અર્થઘટનના કૌશલ્ય સિદ્ધ કરે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. સંશોધનની પદ્ધતિઓ : 18 કલાક 30%
 - (અ) ઐતિહાસિક સંશોધન પદ્ધતિ : સંકલ્પના, સોપાનો અને મર્યાદાઓ.
 - (બ) વાર્ણનાત્મક સંશોધનો : (સંકલ્પના, લાક્ષણિકતાઓ અને મર્યાદાઓ)
 1. સર્વેક્ષણ પદ્ધતિ : સર્વેક્ષણના પ્રકારો : અર્થ અને મહત્વ.
 2. વિકાસાત્મક અભ્યાસો : સળંગ વિકાસ અને એક સમયી વિકાસ.
 3. આંતર સંબંધાત્મક અભ્યાસો : વ્યક્તિ અભ્યાસ, કારણ તુલનાત્મક અભ્યાસ.
 4. વિષયવસ્તુ પૃથક્કરણ પદ્ધતિ : સંકલ્પના અને સોપાનો.
 5. ગુણાત્મક સંશોધનો : સંકલ્પના, ગુણાત્મક અને સંખ્યાત્મક સંશોધનની તુલના, ગુણાત્મક સંશોધનની પદ્ધતિઓ અને માહિતી પૃથક્કરણ.
 - (ક) પ્રાયોગિક સંશોધન પદ્ધતિ :
 1. સંકલ્પના, સોપાનો, લક્ષણો અને મર્યાદાઓ.
 2. આંતરિક અને બાહ્ય યથાર્થતા પર અસર કરતાં પરિબલો.
 3. વિવિધ પ્રાયોગિક યોજનાઓ.

2. માહિતી પૃથક્કરણ : 12 કલાક 20%

1. માહિતીનું વર્ગીકરણ - વાર્ણનાત્મક અને સંખ્યાત્મક માહિતી.
2. માહિતીની માપ કક્ષાઓ - ઓળખ માપ, ક્રમ માપ, અંતરાલ માપ, ગુણોત્તર માપ, અને અંકશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ વચ્ચેના સંબંધનું પ્રસ્થાપન.
3. માહિતીનું સારાણીઓ અને આલેખોમાં રજૂઆત.
4. માહિતી પૃથક્કરણમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિની પસંદગીનાં ધોરણો.
5. માહિતીનું અર્થઘટન, તારણો અને સશોધન ફલિતાર્થો.

3. આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓનો પરિચય : 18 કલાક 30%

માહિતી પૃથક્કરણની કેટલીક સંકલ્પના. (ઉપયોગ, મર્યાદાઓ અને અર્થઘટન)

1. સમધારણ વક્રરેખાના ગુણધર્મો, ઉપયોગો અને ખામીઓ (વિરૂપતા અને કુદૃઢતા)
2. માહિતી પૃથક્કરણ-વાર્ણનાત્મક અને અનુમાનાત્મક
3. વાર્ણનાત્મક આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ : (ગાણતરીઓ વિના)
(1) મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપ (2) પ્રસારનાં માપ (3) સહસંબંધાંક (4) પ્રતિશત ક્રમાંક
4. અનુમાનાત્મક આંકડાશાસ્ત્રીય પ્રયુક્તિઓ : (ગાણતરીઓ વિના)
(1) અપ્રાયલીય કસોટીઓ : 1. કાઈવર્ગ 2. મધ્યસ્થ કસોટી,
(2) પ્રાયલીય કસોટીઓ : 1. ટી-કસોટી 2. એફ કસોટી.
5. સાર્થકતાની કક્ષાઓ, એકપુચ્છી અને દ્વિપુચ્છી કસોટી, આલેખ-ભૂલ અને બીટા-ભૂલની સંકલ્પના અને ઉપયોગો.
6. સંશોધનના વિવિધ સોપાનોમાં કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ.
7. માહિતી પૃથક્કરણ માટે સોફ્ટવેરની સમજ અને ઉપયોગ : EXCEL, OS₄

4. સંશોધન અહેવાલ : 12 કલાક 20%

1. સંશોધન અહેવાલનું માળખું : પ્રારંભિક સાહિત્ય, વિષયવસ્તુ અને સંદર્ભ સાહિત્ય
2. સંશોધન અહેવાલમાં જરૂરી બાબતો : રજૂઆતની શૈલી, ટાઈપીંગ, હાંસિયા, પાદનાધ, સંદર્ભ સૂચિ, તાંત્રિક બાબતો, અવતરણો, સારાણીઓ, આકૃતિઓ, આલેખો અને અનુપૂર્તિઓ, APA શૈલીનો સામાન્ય પરિચય

3. સંશોધન અહેવાલનાં પ્રકરણ : સમસ્યા કથન અને શબ્દોની વ્યાખ્યા, સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા, સંશોધન યોજના, માહિતીનું પૃથક્કરણ અને અર્થઘટન, સારાંશ, તારણો અને ભલામણો
4. અહેવાલ લેખન દરમ્યાન થતી ભૂલો
5. સંશોધન અહેવાલનાં મૂલ્યાંકનનાં પાસાં
6. સંશોધન સારાંશ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. કોઈપણ પાંચ નઈ તાલીમની શાળાઓનું શાળાકીય સર્વેક્ષણ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
2. કોઈપણ એક સંસ્થા લઈ તેનો ગુણાત્મક સંશોધનને આધારે અહેવાલ તૈયાર કરવો.
3. સમસ્યાના પરિણામોની આંકડાશાસ્ત્રીય ગણતરીઓ કરવા માટે કોઈ એક કમ્પ્યુટર પેકેજનો ઉપયોગ કરી પરિણામો તારવવાં
4. ભૂતકાળમાં થયેલાં કોઈપણ દસ શૈક્ષણિક સંશોધનોની સમીક્ષા કરવી.
5. વિવિધ સંશોધન પદ્ધતિઓને ધ્યાનમાં લઈને ત્રણ શૈક્ષણિક સંશોધનોના સારાંશ તૈયાર કરવા.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. ઉચાટ, ડી.એ. (2001). શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર રાજકોટ :
2. દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને કે. જી. દેસાઈ.(1985). સંશોધન પદ્ધતિઓ અને પ્રવિધિઓ. (પાંચમી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
3. શાહ, દીપિકા (2006). શૈક્ષણિક સંશોધન. અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
4. દેસાઈ, હરિભાઈ જી. અને મનુભાઈ ડી.ત્રિવેદી.(1982). શૈક્ષણિક સંશોધનની રૂપરેખા, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
5. પટેલ, આર.એસ. (2008) શૈક્ષણિક સંશોધન માટે આંકડાશાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ. અમદાવાદ : જ્ય પ્રકાશન
6. પારેખ, બી. યુ. અને મનુભાઈ ત્રિવેદી.(1989). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર (ચોથી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
7. પટેલ, મોહનભાઈ કે. (સં.) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન- સંશોધન ઉપકરણ, અમદાવાદ : ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
8. પટેલ, આર.એસ. (સં) (2008) શૈક્ષણિક સંશોધનનું માર્ગદર્શન-સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા, અમદાવાદ : ગુજરાત યુનિવર્સિટી.
9. દેસાઈ, કૃષ્ણકાંત જી. હરિભાઈ જી. દેસાઈ. (1978) મનોવૈજ્ઞાનિક માપન (બીજી આવૃત્તિ), અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.

10. ત્રિવેદી, અભય. (1986). બિનપ્રાયલીય આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ પદ્ધતિઓ, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ-ગુજરાત રાજ્ય
11. પારેખ, સુરેશ સી. અને એસ. કે. દીક્ષિત. (1995). મનોવૈજ્ઞાનિક સંશોધનોમાં આંકડાશાસ્ત્રીય પરીક્ષણ, જૂનાગઢ : ચંપા પ્રકાશન.
12. શાહ, વિમળ પી. (1990). સંશોધન ડિઝાઈન : અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
13. જોષી, હરિપ્રસાદ ઓ. (1985). સંશોધન અહેવાલની લેખન ભૂલો રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી.
14. પટેલ આર.એસ. (2010). સંશોધનના પાયાની સંકલ્પનાઓ (સંશોધન હાથપોથી), અમદાવાદ : જ્ય પબ્લિકેશન
૧૫. સુખિયા, અમિ. પી. ઔર મેહરોત્રા, મહેરોત્રા. (૧૯૯૫). શૈક્ષિક અનુસંધાન કે મૂલ તત્ત્વ. આગરા : વિનોદ પુસ્તક મંદિર.
16. Best, J. W. (2010). Research in Education (13th Edi), New Delhi : Prentice Hall of India Pvt Ltd.
17. Borg, W. R. and Gall, M. D. (1983) Educational research-An Introduction.(4th edi).New York, Longman Ins.
18. Shrivastava. (1994). Advanced research Methodology. (New Delhi) :GNP, Radha Publica tions.
19. Sindhu, K. S. (1996) Methodology of Research in Education (7th Edi.), New Delhi Sterling Publishers Pvt Ltd.
20. Banerjee,N.P. (1993) Strategies of Educational Research. (1st Edi) Ambala Cantt. The Asso ciated Publishers.
21. S. P. Sukhia., Mehrotra, & Mehrotra. (1966). Elements of Educational research. (2nd Edi), New Delhi :Allied Publishers Pvt. Ltd.
22. Koul Lokesh. (1984) Methodology of Educational research. (1st Edi). New Delhi. : Vani Edu cational Books.
23. Kerlinger, F. N. (1996). Foundation of Behavioural Research, a conceptual Approach. New Delhi : Surjeet Publications.
24. Garrett, H. E. (1981) Statistics in Psychology and Education, Bombay : Allied Pacific Pvt Ltd.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ -B ફરજિયાત વિષય - 8 : અધ્યયનનું મનોવિજ્ઞાન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. અધ્યયનના વિવિધ મનોવૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંતો સમજે અને અધ્યાપનમાં તેનો ઉપયોગ કરે
2. પ્રેરણાના મુખ્ય મનોવૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંતો સમજે અને અધ્યેતાને અધ્યયન માટે પ્રેરણા આપે
3. મનોવૈજ્ઞાનિક દૃષ્ટિકોણથી અધ્યયનના મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિઓ સમજે
4. વર્ગસંચાલનમાં શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની પ્રયુક્તિઓનું ઉપયોગન કરે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

- 1. અધ્યયનનું મનોવિજ્ઞાન** **15 કલાક** **20%**
 - 1 અધ્યયનના વર્તનવાદી સિદ્ધાંતો : સ્કિનર અને બાન્ડુરાના સિદ્ધાંતો અને તેમના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થી
 - 2 માહિતી સંસ્કરણ સિદ્ધાંત : તેનું મોડલ અને શૈક્ષણિક ફલિતાર્થી
 - 3 અધ્યયનનો આસુબેલનો સિદ્ધાંત અને તેના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થી
 - 4 અધ્યયનનો ગેનેનો સિદ્ધાંત અને તેના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થી
- 2. પ્રેરણાનું મનોવિજ્ઞાન** **12 કલાક** **20%**
 - 1 પ્રેરણાની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
 - 2 પ્રેરણાના મુખ્ય સિદ્ધાંતો : સ્કિનર અને મેસ્લોનો સિદ્ધાંત
 - 3 પ્રેરણાના મુખ્ય સિદ્ધાંતો : વિનરનો કારણ આરોપણ અને અપેક્ષા X મૂલ્યનો સિદ્ધાંત
 - 4 અધ્યયનમાં પ્રેરણાનું મહત્ત્વ
- 3. અધ્યયનનું મૂલ્યાંકન** **18 કલાક** **15%**
 - 1 માપન અને મૂલ્યાંકનની સંકલ્પનાઓ
 - 2 માપનની પ્રયુક્તિઓ : કાર્ય કસોટી (Performance Test), લેખિત કસોટી અને કાર્ય આધારિત મૂલ્યાંકન (Performance Based Test)
 - 3 મૂલ્યાંકનની પદ્ધતિઓ : માનાંક-સંદર્ભ (Non-Referenced)મૂલ્યાંકન અને મૂલક-સંદર્ભ (Criterion Referenced) મૂલ્યાંકન
 - 4 કક્ષા (Grades) : સ્વરૂપ, કક્ષા આપવાની પદ્ધતિઓ

4 વર્ગખંડ સંચાલનમાં શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનનું ઉપયોગન 15 કલાક 13%

- 1 વર્ગખંડના સંચાલનનો મનોવૈજ્ઞાનિક અર્થ અને પ્રયુક્તિઓ
- 2 વિદ્યાર્થીઓના સમસ્યારૂપ વર્તનો અને તેમના ઉકેલ
- 3 અધ્યયન અને અધ્યાપનમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ
- 4 મનોવિજ્ઞાન દ્વારા શિક્ષકનો વિકાસ : ચિંતનાત્મક અધ્યાપન
- 5 શિક્ષકનું મૂલ્યાંકન

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. પોતાના વિષયમાં અભિક્રમોના રચના કરે.
2. બાન્દુરાના સિદ્ધાંત આધારિત સ્વકાર્યસાધકતા માપદંડ રચે.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. શાહ, ગુણંત બી અને પંડ્યા, કુલીન ડી. (1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
2. પંડ્યા, કુલીન ડી. (1993). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારાઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
3. મોદી, દમયંતી જી. અને દેસાઈ, હરિભાઈ જી. (1991). સામાજિક વિકાસ. રાજકોટ : મેમોરિયલ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ.
4. ભોગાયતા, ચંદ્રકાન્ત કે. (2003). અધ્યાપન પ્રયોજિત મનોવિજ્ઞાન. અમદાવાદ : પાર્શ્વ પ્રકાશન, નિશાપોળ, અવેરીવાડ, રીલીફ રોડ
5. દાગા, નનુભાઈ એસ. (1995). અધ્યાપન મનોવિજ્ઞાન., રાજકોટ : નિર્જીવન, સાઈકો સેન્ટર, સહજાનંદ, સોરાષ્ટ્ર ક્લાકેન્દ્ર સોસાયટી.
6. શાહ, ગુણંત બી (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મીમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
7. બુદ્ધદેવ, પ્રવીણા વી. અને દેસાઈ હરિભાઈ જી. (1991). મનોવલણો અને તેનું માપન. રાજકોટ : મેમોરિયલ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ.
8. દેસાઈ, કે.જી. મનોવૈજ્ઞાનિક માપન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
9. અગ્રવાલ, આર. एत. मनोविज्ञान और शिक्षा में माति एवं मूल्यांकन 1 आगरा ह्ये वतादि सुक्तक मेंदर

10. गुप्ता, एम.पी. (1999). आधुनिक मानस तथा मूल्यांकन 1 इलाहौद हू शारदा मुस्तक भवन
11. मनमनवाल, डी. एन. और प्रभाकरसिंह. (1991). शिक्षण प्रेतमान., वडादिरा हू मासिायटी फारि एज्युकेशन, परसर्च एन्ड डविलिमिन्टि.
12. Anastasi, A. (1982) Psychological Testing (6th Edi.) New York : Collier Macmillan Publishing,
13. Asubel, D.P. (1968). Educational Psychology : Cognitive View. New York.
14. Asubel, D.P. (1969). School Learning : An Introduction to Educational Psychology. New York.
15. Bernard, H.W. (1954). Psychology. of Learning and Teaching. New York. Mc-Graw Hill.
16. Bruner, J. S. (1960). The Process of Education (Cheap Ed.) Delhi : Atma Ram.
17. Bhogayata, C.K. (1998). Taxonomies of Learning Strategies University News, 36 (27), 5-6.
18. Bieheler, R.F. & Snowman, J. (1993). Psychologh Applied to Teaching (7th Edition). Boston.
19. Cooper, R. K. and Sawas, A. (1997) Executive of EQ Intelligence in Leadership and Organization. New York : Grossest, Cutnam Press.
20. De Cecco, J. P. & Crawford, W. (1997). The Psychology of Learning and Instruction. New delhi : Prentice Hall.
21. Driscoll, M. P. (1994). Psychology of Learning for Instruction. Boston : Allyn & Bacon.
22. Gagne, R. M. (1979). The condition of learning and theory of instuction. New York : Holt, Rinehan and Winston.
23. Garrison, Karl C. and Jones Franklin R. The Psychology of Human Development. Pennsylvania : International Textbook Company, Scranton.
24. Robbins, S.P. (2001). Organizational Behaviour (9th Edition). New Delhi : Prentice Hall of India Ltd.
25. Skinner, B. F. (1968). The Technology of Teaching. New York : Appleton Century Crofts.
26. Sternberg, Robert J. (2003). Wisdom, Intelligence and Creativity Synthesized. New York : Cambridge University Press, 40 West 20th Street, NY-10011-4211-USA

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

નૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય :1 શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી

1.2 શિક્ષણમાં માહિતી અને પ્રત્યાયન ટેકનોલોજી

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

- 1 આધુનિક જીવનમાં પ્રત્યાયનનાં કાર્યો વર્ણવે.
- 2 પ્રત્યાયન તંત્રના ઘટકો ઓળખે.
- 3 વર્ગખંડ પ્રત્યાયનના વિશ્લેષણનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરે.
- 4 વર્ગખંડ પ્રત્યાયનના વિશ્લેષણ તંત્રો તરીકે FIAC અને VICS સમજાવે.
- 5 અભિક્રમિત શિક્ષણની સંકલ્પના, સિદ્ધાંતો અને ઉપયોગો ચર્ચે.
- 6 અભિક્રમની તૈયારી, લેખન અને મૂલ્યાંકનના સંદર્ભમાં અભિક્રમ રચનાની પ્રવિધિ ચર્ચે.
- 7 શિક્ષણ, અધ્યયન અને પરીક્ષણમાં કમ્પ્યુટરનો વિનિયોગ સમજાવે.
- 8 શિક્ષણમાં ICT ની સંકલ્પના અને વિનિયોગ સમજાવે.
- 9 પ્રત્યાયનમાં કમ્પ્યુટરની ભૂમિકા વર્ણવે.
- 10 વેબ-આધારિત શિક્ષણની સંકલ્પના સમજાવે.
- 11 પરંપરાગત વર્ગખંડ અને વેબ-આધારિત શિક્ષણની તુલના કરે.
- 12 શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીના સમન્વય પર પ્રભાવ પાડતા મુદ્દા સમજાવે.
- 13 શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીના સમન્વય માટે શિક્ષક-આયોજન રજૂ કરે.
- 14 શિક્ષણમાં ઈન્ટરનેટનો સમન્વય વર્ણવે.

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શિક્ષણમાં પ્રત્યાયન તંત્ર :	15 કલાક	25%
1 આધુનિક જીવનમાં પ્રત્યાયનની ભૂમિકા		
2 પ્રત્યાયન તંત્રના ઘટકો, સિદ્ધાંતો અને પ્રકારો		
3 પ્રત્યાયનના અવરોધો		
4 વર્ગખંડ પ્રત્યાયનનું વિશ્લેષણ : FIAC અને VICS		

2.	સ્વ-ચાલિત શિક્ષણ પ્રવિધિ :	15 કલાક	25%
	1 અભિક્રમિત શિક્ષણની સંકલ્પના, ઉપયોગ અને સિદ્ધાંતો		
	2 અભિક્રમણ શૈલીઓ : રેખાત્મક અને પ્રશાખાત્મક		
	3 અભિક્રમણ શૈલીઓની ખૂબીઓ અને મર્યાદાઓ		
	4 અભિક્રમણની રચના:અભિક્રમણની તૈયારી, લેખન અને મૂલ્યાંકન		
3.	માહિતી અને પ્રત્યાયન ટેકનોલોજી (ICT) અને શિક્ષણ :	15 કલાક	25%
	1 કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણ (CAI)નાં લક્ષણો		
	2 ICTની સંકલ્પના અને શિક્ષણમાં તેનો વિનિયોગ		
	3 વેબ આધારિત (ઓનલાઇન) શિક્ષણ (WBI)ની સંકલ્પના		
	4 WBI અને પરંપરાગત વર્ગખંડ : સામ્ય અને વૈષમ્ય		
4.	શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીનો સમન્વય :	15 કલાક	25%
	1 શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીના સમન્વયની તાર્કિક આધારો		
	2 શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીના સમન્વયમાં સમસ્યાઓ		
	3 શિક્ષણમાં ટેકનોલોજીના સમન્વય માટે શિક્ષક આયોજન		
	4 શિક્ષણમાં ઈન્ટરનેટનો સમન્વય		

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. કમ્પ્યુટર આધારિત અભિક્રમિત સામગ્રીની રજૂઆત કરવી.
2. અભિક્રમિત શિક્ષણ માટે ફરમાઓનું લેખન કરવું.
3. પોતાના વિષયના અધ્યાપન માટે સ્લાઇડ શો તૈયાર કરવો.
4. એમ.એસ. ઓફિસ પાવર પોઇન્ટ દ્વારા રજૂઆત માટે સ્લાઇડ શો તૈયાર કરવો.
5. એમ.એસ. ઓફિસ પાવર પોઇન્ટ દ્વારા રજૂઆત માટે ટ્રાન્સપરન્સિસ તૈયાર કરવી.
6. એમ.એસ. ઓફિસ વર્ડ દ્વારા સ્વ-અધ્યયન સામગ્રી (SLM) ની રચના કરવી.
7. CD-ROM પર સંગૃહિત કરેલી અપેક્ષિત માહિતી શોધવી અને દર્શાવવી.
8. વ્યાખ્યાનનું કમ્પ્યુટરિકૃત ધ્વનિ મુદ્રણ કરવું અને સંભળાવવું.
9. શિક્ષણ સામગ્રી વિકસાવવા માટે કમ્પ્યુટરિકૃત એનિમેશનનો ઉપયોગ કરવો.
10. કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણ (CAI)ના 'દ્રઢીકરણ અને મહાવરા' ના પ્રોગ્રામનું ક્રિયાન્વયન કરવું.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. જોશી, ભ.(સં.).(2005). શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની વિસ્તરતી ક્ષિતિજો. ભાવનગર : એજ્યુકેશનલ ટેકનોલોજી ફોરમ
2. શાહ, દી. ભ. (1995). શૈક્ષણિક પ્રૌદ્યોગિકી. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
3. શાહ, ગુ. (1986). શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનમાં અધ્યયન મીમાંસા. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ.
4. Alessi, S. M., & Trollip, S. R. (1991). *Computer based instruction*. NJ: Prentice Hall.
5. Association of Indian Universities.(2000). *Information technology in higher education*. New Delhi: Author.Azarmsa, R.(1991). *Educational computing: Principles and applications*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publication.
6. Gagne', R. M., & Briggs, L. J. (1979). *Principles of instructional design*. (2nd ed.)New York: Holt, Rinehart, and Winston.
7. Gerlach, V. S. & Ely, D. P. (1971). *Teaching and media: A systematic approach*. Englewood cliffs, NJ: Prentice-Hall.
8. Hackbarth, S.(1996). *The Educational Technology handbook*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publication.
9. Joshi, B.(1998). Hypertext, hypermedia, multimedia: Educational technology buzzwords for 2000+. *Journal of Educational Research and Extension*, 35, 50-56.
10. Joshi, B.(2000). *The Internet :What, why, and how in education*. A paper presented in the national seminar of M. S. University Baroda(CASE), Vadodara, India.
11. Joshi, B. (2005). *Computer Technology in Education*. Bhavnagar:
12. Khan, B. H. (Ed.) (1997). *Web-based instruction*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publication.
13. Kumar, K. L. (1996). *Educational technology*. New Delhi: New Age Int.
14. Percival, F. & Ellington, H. (1984). *A handbook of educational technology*. London: Kogan Page.
15. Richey, R. (1986). *The theoretical and conceptual bases of instructional design*. London: Kogan Page.
16. Romizowski, A. J.(1986). *Developing auto-instructional material*. London: Kogan Page.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય :2 શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન

2.2 કસોટી રચનાનું વિજ્ઞાન (ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

- 1 કલમ લેખનની ટેકનોલોજિ જાણે.
- 2 માનાંક-સંદર્ભ માપન અને મૂલક-સંદર્ભ માપનની સમજ મેળવે.
- 3 કસોટી રચનાના નૂતન પ્રવાહોથી વાકેફ થાય.
- 4 કમ્પ્યુટર આધારિત માપનની સમજ મેળવે.

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. કલમ લેખનની ટેકનોલોજિ અને કલમ પૃથક્કરણ : 18 કલાક 30%

1 કલમ : સંકલ્પના,વિવિધ સ્વરૂપો-બહુવિકલ્પ પ્રકાર, ટૂંક જવાબી અને નિબંધ

પ્રકાર : મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ

1. કલમ લેખનની ટેકનોલોજિનો ઇતિહાસ, સ્વરૂપ, મહત્ત્વ

2. કલમ લેખનની રીતો : 1. ગદ્ય સામગ્રીના અધ્યયન માટેની કલમો 2. કલમરૂપ 3. આવરક વાક્ય અને પાર્શ્વ તરેહ 4. સંકલ્પનાના અધ્યયન માટેની કલમો 5. વિસ્તરીકૃત હેતુઓ 6. અધ્યાપન ગુણવત્તા શોધિની

3. કલમ હેતુ એકરૂપતા (Item Response Theory-IRT): સંકલ્પના અને નક્કી કરવાની રીત

4. સરળતા મૂલ્ય (Facility Value). તારવાણી મૂલ્ય (Discriminating Value) અને વિકર્ષક પૃથક્કરણ : (Distractor Analysis) સંકલ્પના રીત

2. માનાંક-સંદર્ભ માપન (Norm-Referenced Testing) અને મૂલક-સંદર્ભ માપન

(Criterion-Referenced Testing):

15 કલાક 26%

- 1 માનાંક-સંદર્ભ અને મૂલક-સંદર્ભ માપનની સંકલ્પના
- 2 માનાંક-સંદર્ભ અને મૂલક-સંદર્ભ માપન વચ્ચેનો તફાવત
- 3 માનાંક-સંદર્ભ કસોટી રચનાનાં સોપાનો અને પ્રમાણીકરણ
- 4 મૂલક-સંદર્ભ કસોટી રચનાનાં સોપાનો અને યથાર્થીકરણ

3. કસોટી રચનાના વિશિષ્ટ પ્રકારો : 15 કલાક 24%
- હેતુ સંદર્ભે કસોટીના પ્રકાર : સિદ્ધિ કસોટી અને નિદાન કસોટી, સંકલ્પના, મહત્ત્વ, રચનાનાં સોપાનો
- 1 કલમ પ્રતિચાર સિદ્ધાંત આધારિત કસોટી રચના : કલમ અંકન (Item Calibration), કલમ લાક્ષણિકતા વક્ર (Item Characteristic Curve) કલમ માહિતી વક્ર (Item Information Curve), કસોટી લાક્ષણિકતા વક્ર, કસોટી માહિતી વક્ર, કલમ પ્રતિચાર સિદ્ધાંત આધારિત સિદ્ધિ કસોટી અને નિદાન કસોટીઓની રચના
 - 2 કાર્ય આધારિત કસોટી (Performance Based) : સંકલ્પના, સ્વરૂપ, મહત્ત્વ
4. કમ્પ્યુટર આધારિત શૈક્ષણિક માપન 12 કલાક 20%
- 1 શૈક્ષણિક માપનમાં કમ્પ્યુટર : સ્વરૂપ, મહત્ત્વ
 - 2 કમ્પ્યુટરીકૃત પ્રશ્ન બેન્ક : સંકલ્પના, રચનાના સોપાનો
 - 3 કમ્પ્યુટર અનુકૂળ માપન (Computer Adaptive Testing) : સ્વરૂપ, મહત્ત્વ
 - 4 ઈન્ટરનેટ આધારિત માપન (Online Testing) : સ્વરૂપ, મહત્ત્વ, મર્યાદાઓ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

- 1 કોઈ એક વિષયની 50 ગુણની કસોટીના કઠિનતા મૂલ્ય, તારવાણી મૂલ્યની ગણતરી કરવી અને વિકર્ષકોની યોગ્યતા તપાસવી
- 2 ગુજરાતી ભાષામાં તૈયાર થયેલી પાંચ પ્રમાણિત કસોટીઓની વિગતો મેળવી અહેવાલ તૈયાર કરવો
- 3 કલમ લેખનની વિવિધ રીતો પૈકીની કોઈ એક રીત આધારિત રચાયેલ કલમો સમાવતી કસોટી તૈયાર કરી તેની અજમાયશ હાથ ધરી પ્રાપ્ત માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવું
- 4 કોઈ એક કમ્પ્યુટરીકૃત પ્રશ્ન બેન્કનો અભ્યાસ કરી અહેવાલ તૈયાર કરવો

સૂચિત અધ્યાયન સામગ્રી

1. દરજી, ડાહ્યાભાઈ. શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકનની પ્રવિધિઓ. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
2. દેસાઈ, ધનવંત. શાળામાં પરીક્ષણ અને મૂલ્યાંકનની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓ, મુંબઈ-2 : એ. આર. શેઠની કું.
3. દેસાઈ, ધનવંત. અભિનવ શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કું.
4. દેસાઈ, ધનવંત. શિક્ષકો માટે અભિનવ શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન. મુંબઈ-2 : એ. આર. શેઠની કું.
5. પટેલ, સી.એ. શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગુર્જર પ્રકાશન
6. ડાભી, પ્રવીણ. જી. ક્ષમતાકેન્દ્રી સતત મૂલ્યાંકન. અમદાવાદ : ગુર્જર પ્રકાશન
7. શાહ, રિખવભાઈ. પરીક્ષા સુધારણાના સંસ્થાકીય કાર્યક્રમો. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
8. શાહ, રિખવભાઈ. પશ્ચ ભંડોળ દ્વારા પરીક્ષા સુધારણા. અમદાવાદ : ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ
9. વસ્તુલક્ષી કસોટીઓ કેમ બનાવશો ? ભાગ-1. મુંબઈ-2 : એ. આર. શેઠની કું.

10. પંડ્યા, જ્યપ્રકાશ જી. (2001). ક્લમ પ્રતિચાર સિદ્ધાંત દ્વારા મૂલક સંદર્ભ માપન. અમદાવાદ, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ.
11. દેસાઈ, કે.જી. મનોવૈજ્ઞાનિક માપન. અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
12. અગૂવાલ, આર. એન. મનોવિજ્ઞાન ઓરે શિક્ષા મેં માનિ એવં મૂલ્યાંકન । આગરા હે વનાદિ સ્તિક મેંદર
13. ગુપ્તા, એમ.પી. (1999). આધુનિક માનિ તથા મૂલ્યાંકન । ઇલાહાબાદ હે શારદા સ્તિક ભવન
14. Aggarwal, Y.P. (1990). Statistical Methods - Concept, Application and Computation. New Delhi : Sterling Publishers Pvt. Ltd.
15. Agarwal, R.N. (1991). Measurement and Evaluation in Psychology and Education. Agra : Vinod Pustak Mandir
16. Anne Anastasi. (1976). Psychology Testing (Forth Edition). New York : Mac-Millan Publishing Co.
17. Bloom, B.S. (1956). Taxonomy of Educational Objectives : Cognitive Domain. New York : David Mc Kay Co.
18. Bloom, B. Hastings and Madaus. (1971). Handbook on Formative & Summative Evaluation of Student Learning. New York : Mcgraw Hill Book Co.
19. Dave, R.H. (1969). Developments in Educational Testing Volume-I. London : University of London Press. P. 203-214
20. Garrent, H.E. (1981). Statistics in Psychology and Education. Allied Pacific Pvt Ltd.
21. Gronlund N.E. (1995). Measurement and Evaluation in Testing. (3rd Edn.). New York : Mac-Millan Publishing Co. Inc.
22. Guilford J.P. (1993). Fundamental Statistics in Psychology and education. Tokyo : Mc-graw Hill.
23. Hambleton, R.K.: Swaminathan, H. and Rogers, H.J. (1991). Fundamentals of Item Response Theory. C.A.: New bury park-Sage.
24. Krathwohl, (1964) Educational Objectives. Affective Domain-Book II. New York: David Mckay Co.
25. Popham, W.J. (1991). Modern Educational Measurement : A Practitioners Perspective. USA : Pentice Hall
26. Singh, Pritam. Criterion Referenced Testing : A Monograph. New Delhi : NCERT Publication.
27. Sternberg, Robert J. and Grigorenko, Elena L. (2002). Dynanic Testing : The Nature and Measurement of Learning Porential. New York : Cambridge University Press, 40 West 20th Street, NY-10011-4211-USA
28. Tabachnick, Barbara G. and Fidell, Linda S. (1989). Using Multivariate Statistics (2nd Edn.) New York : Harper & Row Publishers.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

બૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 3 શિક્ષક પ્રશિક્ષણ

3.2 શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં નવીનીકરણ

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી.....

1. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના વિવિધ અભિગમો જાણે
2. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો સમજે
3. કાર્યરત શિક્ષક-પ્રશિક્ષકો વિશે સમજ કેળવે
4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સુધારણા માટે સંશોધનની તાકાતને સમજે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના વિવિધ અભિગમો : 15 કલાક 25%
 1. પ્રત્યક્ષ અને દૂરવર્તી શિક્ષક પ્રશિક્ષણના અભિગમોની તુલના
 2. સૈદ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક શિક્ષક પ્રશિક્ષણ
 3. ક્રિયાત્મક સંશોધન આધારિત શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ
 4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણનો ચિકિત્સાત્મક (ઉપચારાત્મક) અભિગમ
2. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો 15 કલાક 25%
 1. પ્રશિક્ષાર્થીઓના સંવેગોની શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં ભૂમિકા
 2. શિક્ષકની સક્ષમતા માટેનું નેતૃત્વ મોડેલ અને શાળાની સર્વગ્રાહી સુધારણાનું મોડેલ
 3. શિક્ષક પ્રશિક્ષણનાં અને શિક્ષક પ્રશિક્ષકો માટેનાં આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણો
 4. નવા શિક્ષકો માટેના પ્રશિક્ષણમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીનું સંયોજન

4. કાર્યરત શિક્ષક પ્રશિક્ષકો 15 કલાક 25%
1. નિદર્શન પાઠોનાં આયોજન
 2. પ્રાયોગિક પાઠોના માર્ગદર્શન અને નિરીક્ષણ : પાઠ આયોજન, નિરીક્ષણ કૌશલ્ય, લેખિત નાધ અને પ્રાયોગિક કાર્યમાં પ્રેરણા
 3. પ્રાયોગિક શિક્ષણ વિભાગના કાર્યોનું વ્યવસ્થાપન
 4. માર્ગદર્શન અને સંચાલન : ક્રિયાત્મક સંશોધન, આદર્શ પ્રશ્નપત્ર રચના, અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રી
4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણની સુધારણા માટે સંશોધનનો ઉપયોગ 15 કલાક 25%
1. શિક્ષક પ્રશિક્ષણમાં સંશોધનની અગ્રતાઓ
 2. અધ્યાપનની અસરકારકતા પરના સંશોધન
 3. વિભિન્ન વિષયોના વર્ગ અધ્યયન અને અધ્યાપન પરના સંશોધનો
 4. શિક્ષક પ્રશિક્ષણના કાર્યક્રમોના મૂલ્યાંકનના સંશોધનો

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ માટેનું સામયિક લેખન કરે
2. વિવિધ પ્રકારના પાઠ આયોજનના માર્ગદર્શનની નાધ તૈયાર કરે
3. શિક્ષક-પ્રશિક્ષણના સંદર્ભે વિવિધ લેખ અને પુસ્તકોની સમીક્ષા કરે
4. સારા શિક્ષકની ક્ષમતાઓનું સર્વેક્ષણ કરી નાધ તૈયાર કરે

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. અંબાસાગા, અનિલ (1982). શિક્ષણ ગણન, રાજકોટ : શિક્ષણ શાસ્ત્રભવન, સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
2. મોદી બી.એમ. અને પંડયા જી. એન. (2003). વિકાસમાન ભારતીય સમાજમાં શિક્ષક, અમદાવાદ : વારિષેણ પ્રકાશન
3. ત્રિવેદી આર.એસ. (1994). શિક્ષણ નવસંસ્કરણ : અમદાવાદ : ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય ગાંધીરોડ
4. દવે જ્યેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1992). ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ, અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન

5. પાઠક અરુણભાઈ અને અન્ય. (2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રાણાલીનો વિકાસ, અમદાવાદ, વારિષેણ પ્રકાશન.
6. જી.સી.ઈ.આર.ટી. (1989). જિજ્ઞા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનો માર્ગદર્શક સૂચનો, ગાંધીનગર દ્વારા પ્રકાશિત.
7. ઓશો અનુ. વખારિયા એન.જી. (1998). જીવંત શિક્ષકોની શોધ, અમદાવાદ, સમર્પણ ટ્રસ્ટ, ગૂર્જર એજન્સી.
8. પટેલ મોતીભાઈ (1992). શિક્ષણ પંચોની એક ઝલક, અમદાવાદ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન.
9. મૈયાણી જે.પી. (2004). ગુણવત્તા કેન્દ્રી શિક્ષક પ્રશિક્ષણ, ભાવનગર : સંપાદન, શિક્ષણ શાસ્ત્ર ભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી અને શ્રીમતી એલ.એલ. કાકડીયા બી.એડ્. કોલેજ.
10. દવે પ્રવીણભાઈ આર. (2005). શિક્ષણ ક્ષેત્રે એન.સી.ઈ.ટી.ની ભૂમિકા, અમદાવાદ, અચલા, સામયિક અંક-મે
11. જોષી, હરિપ્રસાદ (1998) માધ્યમિક શિક્ષક-પ્રશિક્ષણ અભ્યાસક્રમ, (NCTE દ્વારા સૂચિત) સેમિનાર પેપર: સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી શિક્ષણ, અલીયાબાડા
12. પંચાલ મોહનભાઈ અને પંચાલ ધર્મિષ્ઠા (1998) શિક્ષક સહજતાની દિશામાં અમદાવાદ, નવભારત સાહિત્ય મંદિર
13. Razzik T.A. (1972) Systems approach to teacher training and curriculum development : Paris, UNESCO,
14. Apple, M. W. (2001). Markets, Standards, teaching and teacher education. Journal of Teacher Education, 52, 182-196
15. Cochram-smith, M. (2002) Editorial : Reporting on teacher quality : The Politics of politics. Journal of Teacher Education, 53-379-382
16. Huberman M. (1995). Networks that Alter Teaching : Concept qualization exchanges and experiments. Teacher and Teaching. Vol. No.2, PP 193-211.
17. NCTE. (1995). Different Modes of Education Used for Teacher Preparation in India : New Delhi,
18. Sharma B.M. (1997). Teacher training and educational research : New Delhi, Commonwealth,
19. Shrivastav G.N. P. (2000). Management of teacher education : New Delhi, Concept.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય :4 શૈક્ષણિક માર્ગદર્શન અને સલાહ

4.2 માર્ગદર્શન અને સલાહ

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

- 1 સલાહની સંકલ્પના અને સિદ્ધાંતોની સમજ મેળવે.
- 2 સમૂહ માર્ગદર્શન અને સલાહની સંકલ્પના, સંદર્ભ અને પ્રયુક્તિઓ સમજે
- 3 વિવિધ કસોટીઓનું સંચાલન અને પ્રાપ્તિઓનું અર્થઘટન કરી વિદ્યાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપવાનું કૌશલ્ય કેળવે
- 4 માનસિક સ્વાસ્થ્યના સિદ્ધાંતો અને અનુકૂલનમાં માર્ગદર્શન અને સલાહનો ઉપયોગ કરતાં શીખે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1.	સલાહની સંકલ્પના અને સિદ્ધાંત	15 કલાક	25%
1.	સલાહ : સંકલ્પના અને સ્વરૂપ		
2.	સલાહ અને માર્ગદર્શન વચ્ચે ભેદ		
3.	સલાહના સિદ્ધાંતો		
4.	સલાહના વિવિધ અભિગમો		
2.	સમૂહ માર્ગદર્શન અને સલાહ	15 કલાક	25%
1.	સમૂહ માર્ગદર્શનની સંકલ્પના અને જરૂરિયાત		
2.	સમૂહ માર્ગદર્શનના સિદ્ધાંતો અને સંદર્ભો		
3.	સમૂહ માર્ગદર્શનની પ્રક્રિયા અને પ્રયુક્તિઓ		
4.	સામૂહિક સલાહ અને વ્યક્તિગત સલાહના લક્ષણો અને જરૂરિયાત		
3.	માર્ગદર્શન અને સલાહ સેવામાં પરીક્ષણ	15 કલાક	25%
1.	સલાહ અને માર્ગદર્શન કસોટીઓનો ઉપયોગ		
2.	કસોટીઓનું પ્રશાસન, અંકન અને અર્થઘટન		
3.	કસોટીનો પરિચય અને ઉપયોગ : બુદ્ધિ, અભિયોગ્યતા, સર્જનાત્મકતા, અભિરૂચિ, વ્યક્તિત્વ પરીક્ષણ		
4.	કસોટીઓના પરિણામોનું પ્રત્યાયન અને માર્ગદર્શન સેવાના સંદર્ભમાં તેની ઉપયોગિતા		

4. માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને અનુકૂલન

15 કલાક 25%

1. અનુકૂલનના મનોવૈજ્ઞાનિક આધારો
2. અનુકૂલનમાં પ્રત્યક્ષીકરણ અને પ્રેરણાનું મહત્વ
3. માનસિક સ્વાસ્થ્યના સિદ્ધાંતો અને અનુકૂલનમાં તેનો ઉપયોગ
4. માનસિક સ્વાસ્થ્યમાં માર્ગદર્શન અને સલાહનું મહત્વ

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. કોઈપણ બે મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો પાંચ વિદ્યાર્થીઓ ઉપર પ્રશાસન કરી તેનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.
1. બુદ્ધિકસોટી 2. અભિયોગ્યતા કસોટી 3. અભિરૂચિ સંશોધનિકા 4. સિદ્ધિ કસોટી 5. વ્યક્તિત્વ માપન કસોટી
2. કોઈપણ પાંચ વિદ્યાર્થીઓના નીચેની પ્રયુક્તિઓનો ઉપયોગ કરી તેના વર્તનનો અહેવાલ તૈયાર કરવો.
1. સંગૃહીત પ્રગતિ અહેવાલ 2. અવલોકન 3. આત્મનિવેદન 4. મુલાકાત (Anecdotal Record)

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દવે પ્રવીણભાઈ આર. (1997). માર્ગદર્શન સેવાઓનું વ્યવસ્થાપન, અમદાવાદ : ગૂર્જર પ્રકાશન
2. દેસાઈ હરિભાઈ જી. (1991). માર્ગદર્શનની કેડીએ, રાજકોટ : સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી
3. દેસાઈ કે. જી. (1991) શૈક્ષણિક અને વ્યાવસાયિક માર્ગદર્શનની પ્રવિધિઓ : અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
4. દેસાઈ કૃ. ગો. અને દેસાઈ હ. ગુ. (1978) : મનોવૈજ્ઞાનિક માપન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
5. ઝા એ. એસ. (2009), ગાઈડન્સ અને કાઉન્સેલીંગ, અમદાવાદ, જ્ય પબ્લિકેશન
6. ત્રિવેદી એમ.ડી. અને પારેખ બી.યુ. (1982). શિક્ષણમાં આંકડાશાસ્ત્ર, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
7. મુખોપાધ્યાય મર્જર. (2002). શિક્ષણમાં સંપૂર્ણ ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન, ન્યુ દિલ્હી : NIEPA
- 8 ભટ્ટ મ. ચ. (1988). શિક્ષણ પ્રબન્ધ, અમદાવાદ : યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
9. મિશ્રા અંજુ (૨૦૦૭) શૈક્ષિક તથા વ્યાવસાયિક નિર્દેશન એવં પરામર્શન, મેરઠ : લાયન બુક ડિપો.
૧૦. આબેરોય એસ.સી. (૧૯૯૩) શૈક્ષિક તથા વ્યાવસાયિક નિર્દેશન : નઈ દિલ્હી, ઓમેગા પબ્લિકેશન.
- 11 Adams, James F. (1986) : Counseling and Guidance : A Summary view (6th printing) New York : Mcmillan
12. Crow, L.D. and Crow A. (1962) : An Introduction to Guidance, New Delhi : Eurisia.

13. Gingberg, E. and others (1972) : Occupational choice-an approach to General Theory (2nd Ed.)
New York: Columbia University Press.
14. Bangalee. M.D. (1984) Guidance and Counseling-New York McGrawhill
15. Super, B.E. (1957) : The Psychology of Careers, New York : Harper.
16. Super, D.E. and Cities, J.O. (1968) : Appraising Vocational Fitness by means of Psychological Tests (revised Ed.), Delhi : Universal Book Stall.
17. Anastasi, A. (1982) : Psychological Testing, New York : Macmillan Publishing Co. (5th Ed.)
18. Garrett, H.E. (1979) : Statistics in Psychology and Education, Bombay : Vakils, Feffer and Simons Pvt. Ltd.

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય :5 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન

5.2 શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના અભિગમો

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના વિવિધ અભિગમો જાણે
2. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનમાં આચાર્ય અને શિક્ષકની માનવીય સંબંધો અંગે ભૂમિકા સમજે
3. માનવીય સ્ત્રોતોનું વ્યવસ્થાપન જાણે
4. સંસ્થાના વિકાસ અને નિર્માણ સંદર્ભે માનવીય સંસાધન વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યો જાણે
5. શિક્ષણમાં ગુણવત્તા સુધારવા 'સંપૂર્ણ ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન' (TQM) જાણે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન અને માનવીય સંબંધો. 15 કલાક 25%
 1. શાળા અને સામાજિક પ્રણાલી
 2. પ્રશાસન સ્તર, માનવીય સંબંધો અને માનવીય સ્ત્રોતોનો વિકાસ
 3. આચાર્ય, શિક્ષક, વિદ્યાર્થી અને વાલી વચ્ચેના સંબંધો
 4. સહભાગી વ્યવસ્થાપન અને ટુકડી કાર્ય
2. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનના અભિગમો 15 કલાક 25%
 1. પ્રણાલી અભિગમ
 2. પૂર્વસેવાકાલીન અને સેવાકાલીન તાલીમ સંદર્ભે વ્યાવસાયિક વિકાસ, કૌશલ્યો અને નેતૃત્વનું કાળજીપૂર્વકનું આયોજન
 3. પ્રક્રિયા અભિગમ અને ગુણાત્મક અભિગમ
 4. અંતરનિવેશ (Induction) ના કાર્યક્રમો : આયોજન, સંચાલન અને મૂલ્યાંકન
3. સંસ્થા નિર્માણ અને વિકાસ 15 કલાક 25%
 1. માનવીય સ્ત્રોતોના વ્યવસ્થાપનની સંકલ્પના
 2. માનવીય સંસાધન વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ

3. કર્મચારી વિકાસ : વ્યાવસાયિક સંદર્ભે શિક્ષકનો સ્વવિકાસ, માનવ સંસાધનનો વિકાસ
4. પ્રેરણાનું વ્યવસ્થાપન : સંકલ્પના, મેસ્લો (Maslowand), હર્ઝબર્ગ (Herzberg) ના સિદ્ધાંત
4. શિક્ષણમાં સંપૂર્ણ ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન (TQM) 15 કલાક 25%
 1. TQM ની સંકલ્પના, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં TQM
 2. સંસ્થાકીય સ્તરે TQMનું સંચાલન
 3. TQM માટે માનવ સંસાધન વિકાસ
 4. TQM માટે વ્યૂહાત્મક આયોજન

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. શૈક્ષણિક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ માનવીય સંસાધન વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ સમજી અહેવાલ તૈયાર કરવો.
2. શૈક્ષણિક સંસ્થાની મુલાકાત લઈ માનવીય સંબંધો વિકસાવવા આચાર્ય-શિક્ષકની ભૂમિકા સમજવી.
3. વિદ્યાર્થી-શિક્ષક-આચાર્ય અને વાલી વચ્ચે પરસ્પર સંબંધ વિકસાવવાની પ્રવૃત્તિઓની યાદી તૈયાર કરવી.
4. શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનમાં સામેલગીરીના કાર્યક્રમોની સૂચિ તૈયાર કરવી.

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દેસાઈ ધનવંત મ. (1976). શૈક્ષણિક પ્રશાસન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
2. દેસાઈ ધનવંત મ. અને ચૌધરી રાયસિંહભાઈ (1997). શૈક્ષણિક આયોજન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
3. દેસાઈ ધનવંત મ. (1972). ભારતમાં ઉચ્ચતર કેળવણીની સમસ્યાઓ, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
4. જી. નારાયણ, અનુ. હસમુખ ઉપાધ્યાય. (2003). જવાબદારીયુક્ત નેતૃત્વ, અમદાવાદ : મેનેજમેન્ટ એસોસિએશન
5. પટેલ અને પંડયા (2009). શાળા-વ્યવસ્થાપન અને પ્રવર્તમાન, ગાંધીનગર -ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્ય પુસ્તક મંડળ
6. પટેલ મોતીભાઈ અને દવે જ્યેન્દ્રભાઈ અને અન્ય (2003). શાળા પ્રબંધ, અમદાવાદ : બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
7. પટેલ હરિભાઈ (2001). એકવીસમી સદીનું શિક્ષણ : અમદાવાદ, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય.
8. પાઠક અને મોદી (1994). શાળા વ્યવસ્થાપન અને શૈક્ષણિક સંગઠન : અમદાવાદ, નિરવ પ્રકાશન.

8. ભટ્ટ મ.ચં. (1988). શિક્ષણ પ્રબંધ : અમદાવાદ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
9. શૈક્ષણિક પ્રબંધ અને શૈક્ષણિક તકનિકી (ભાગ 1 થી 2) યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
10. મર્મર મુખોપાધ્યા (2002). શિક્ષણમાં સંપૂર્ણ ગુણવત્તા વ્યવસ્થાપન : ગાંધીનગર, ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ
11. `મશ્રા મંજુ (2007) `વદ્યાલય પ્રશાસન ંવં સ્વાસ્થે શક્ષા, નई दल्ली, आमिगित िब्लिशिंग हाउस
12. `मश्रा महल्लि (2007) शैक्षेक प्रैन्ध एवै वदद्यालय संगठन, जयपुरि येनवेसर्टीङ्गस हाउस
13. गौतम मालवी (2007) `वदद्यालय प्रशासन, नई दल्लही ह् वंदना िब्लिक्शन
14. Mathur S.S. (1970). Educational Administration and management, The Indian Publication Hill Ambala, Contt-133301 : Part-II.
15. H. Philip Gombs (1970) : What is Educational Planning UNESCO : Paris.
16. Robhins, S.P. (1998). Organizational behavioure:Concept, Controversies- applicatius. (8th ed.) New Delhi : Hall of India.
17. Srivastsv, G.N.P. (2000). Management of teacher education, New Delhi : Concept.
18. Stonner, Management
19. Mathur S.S. (1990). The Education Planning in India. Bombay : Allied Publisher.
19. NCERT Year book of Education, New Delhi (Latest)

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 6 દૂરવર્તી શિક્ષણ

6.2 દૂરવર્તી શિક્ષણનું વ્યવસ્થાપન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. દૂરવર્તી શિક્ષણના વ્યવસ્થાપનની પ્રણાલી સમજે
2. ભારતમાં મુક્ત પ્રણાલીનું વ્યવસ્થાપન અને આયોજન સમજે
3. દૂરવર્તી શિક્ષણ માટે પ્રત્યાયન ટેકનોલોજીની સમજ કેળવે
4. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અધ્યેતા સહાયક સેવાઓની જરૂરિયાત અને તંત્રવ્યવસ્થા સમજે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. દૂરવર્તી શિક્ષણની વ્યવસ્થા પ્રણાલી 15 કલાક 25%
 1. દૂરવર્તી શિક્ષણની વ્યવસ્થા પ્રણાલીની સંકલ્પના
 2. માહિતી પ્રણાલીનું વ્યવસ્થાપન
 3. વ્યવસ્થાપન પ્રક્રિયા : આયોજન, નિયંત્રણ, સંગઠન, પ્રતિપોષણ, નેતૃત્વ અને નિર્ણય પ્રક્રિયા
 4. વ્યવસ્થાપકીય કૌશલ્યો : ટેકનોલોજી કૌશલ્ય, માનવીય કૌશલ્ય અને સંકલ્પનાત્મક કૌશલ્ય
2. ભારતમાં મુક્ત વિદ્યાપીઠ પ્રણાલીનું વ્યવસ્થાપન 15 કલાક 25%
 1. ભારતમાં મુક્ત વિદ્યાપીઠ પ્રણાલીની ઉત્પત્તિ
 2. પત્રાચાર શિક્ષણનું વ્યવસ્થાપન
 3. રાષ્ટ્રીય કક્ષાએ મુક્ત વિદ્યાપીઠ પ્રણાલી : ઈંગ્લેન્ડનું માળખું અને વ્યવસ્થાપન
 4. રાજ્ય કક્ષાએ બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીનું માળખું અને વ્યવસ્થાપન
3. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં પ્રત્યાયન ટેકનોલોજીનો વિકાસ 15 કલાક 25%
 1. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં પ્રત્યાયન ટેકનોલોજી : મુદ્રિત માધ્યમ, શ્રાવ્ય માધ્યમ, દૃશ્ય-શ્રાવ્ય માધ્યમ અને ટેલિકોનિક (દૂરભાષ) પ્રત્યાયન
 2. પ્રત્યાયન ટેકનોલોજીના ઉપયોગો અને વપરાશ માટેના કૌશલ્યો
 3. પ્રત્યાયન ટેકનોલોજીના વિકાસની સમસ્યાઓ
 4. સેટેલાઈટ ટેકનોલોજી અને દૂરવર્તી શિક્ષણ

4. દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અધ્યેતા સહાય સેવાઓ 15 કલાક 25%
1. અધ્યેતા સહાયક સેવાઓની આવશ્યકતાઓ
 2. અધ્યેતા સહાય માટે સંસ્થાકીય સુવિધાઓ
 3. પ્રત્યક્ષ બેઠકોની વ્યવસ્થા અને સહાયક સ્ટાફ સેવાની ભૂમિકા
 4. સ્વાધ્યાય દ્વારા પ્રત્યાયન : અધ્યાપક નાધનું મહત્ત્વ અને પ્રકારો

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. પ્રાદેશિક તેમજ બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અને ઈન્દીરા ગાંધી નેશનલ ઓપન યુનિવર્સિટીની મુલાકાત લઈ અહેવાલ તૈયાર કરવો
2. રેડિયો કે ટી.વી. ઉપરથી પ્રસારિત થતા કોઈ એક કાર્યક્રમની સમીક્ષા કરવી (જ્ઞાનવાણી-જ્ઞાનદર્શન)
3. પાંચ સ્વાધ્યાય પત્રોનું મૂલ્યાંકન કરી પરામર્શન કરવું

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દવે જ્યેન્દ્ર અને પટેલ મોતીભાઈ (1991). શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ : અમદાવાદ, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન
2. રાજ્ય શિક્ષણ ભવન (1986). અમલીકરણ કાર્યક્રમ : અમદાવાદ, માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા પ્રકાશિત
3. પાઠક અરૂણભાઈ અને શુક્લ ડી.એસ.(2003). ભારતમાં શૈક્ષણિક પ્રાણાલીનો વિકાસ : અમદાવાદ, વારિષેણ પ્રકાશન
4. Rastogi Satish. (1998). Educational Technology for Distance Education : Jaipur and New Delhi, Rawat Publications
5. ડૉ. બાબસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિ. (2002). પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમાં ઈન ડિસ્ટન્સ એજ્યુકેશનના અનુરનાતક ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમની અભ્યાસ સામગ્રી : અમદાવાદ
6. જી.પી. મૈયાણી અને જગદીશ રામાનુજ (2001). ઈન્ટરનેટ આધારિત શિક્ષણના તાત્વિક પ્રશ્નો : ભાવનગર, શિક્ષણશાસ્ત્ર ભવન, ભાવનગર યુનિવર્સિટી,
7. સતત શૈક્ષણ તથા વસ્તાર કાર્યક્રમ વેબમાગ (2005). ઉચ્ચશૈક્ષણની ગુણવત્તાને હેતુજીકરણ એવં દૂરસ્થ શૈક્ષણ : ભારતીય, રાજકોટ યુનિવર્સિટી

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ (સિમેસ્ટર-2)

જૂથ - C વૈકલ્પિક વિષય : 7 મનોવૈજ્ઞાનિક માપન

7.2 મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ અને માનસિક માપન

(ગુણ-50, કલાક-60, ક્રેડિટ-4)

શૈક્ષણિક હેતુઓ

વિદ્યાર્થી....

1. બુદ્ધિમાપન કસોટીઓનું સંચાલન શીખે
2. શૈક્ષણિક સિદ્ધિ કસોટી અને અભિયોગ્યતા કસોટી અને સમજ મેળવે
3. વલાણ અને અભિરુચિ અંગે જાણકારી મેળવે
4. વ્યક્તિત્વ અને વ્યક્તિમાપન વિશે જાણે

સૈદ્ધાંતિક કાર્ય

1. **બુદ્ધિ માપન :** **15 કલાક 25 %**
 1. બુદ્ધિની સંકલ્પના, પ્રકારો-સમૂહકસોટી અને વ્યક્તિગત કસોટી-સંકલ્પના, ફાયદા અને મર્યાદાઓ
 2. સ્ટેનફર્ડ-બિને અને વેક્સલરની બુદ્ધિ કસોટીઓ અને તેમનું ગુજરાતી રૂપાંતર
 3. સમૂહબુદ્ધિ આંકના પ્રકારોની માહિતી : IQ, EQ, SQ, CQ. IQ. અને EQ. ની સરખામણી, EQના ઉપયોગો
 4. સંશોધન અને માર્ગદર્શનમાં બુદ્ધિમાપનના ઉપયોગો
2. **શૈક્ષણિક સિદ્ધિ અને અભિયોગ્યતા કસોટીનું માપન :** **15 કલાક 25 %**
 1. સિદ્ધિ કસોટી, નિપુણતા કસોટી અને નિદાન કસોટી
 2. અભિયોગ્યતા કસોટી : અર્થ, પ્રકારો, પ્રક્રિયા અને ઉપયોગો
 3. બહુઅવયવી કસોટીઓ : DAT, GATB, FACT
 4. અભિયોગ્યતા કસોટીઓનું ગુજરાતીમાં રૂપાંતરણ

3. વલાગ અને અભિરુચિ સંશોધનિકાનું માપન : 15 કલાક 25 %
1. અભિરુચિની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ
 2. સ્ટ્રાગ-કેમ્પબેલ અને કુડર-રિચાર્ડસન અભિરુચિ સંશોધનિકા-ઉપયોગો અને મર્યાદાઓ
 3. વલાગની સંકલ્પના, વલાગ માપદંડ રચનાની પદ્ધતિઓ-લિકર્ટ, થર્સ્ટન, ગટમેન- તેમના ફાયદા અને મર્યાદાઓ
 4. ગુજરાતીમાં પ્રાપ્ત અભિરુચિ સંશોધનિકાઓ
4. વ્યક્તિત્વ માપન : 15 કલાક 25%
1. વ્યક્તિત્વની સંકલ્પનાઓ
 2. વ્યક્તિત્વ માપનના અભિગમો-ક્રમમાપદંડ, પરિસ્થિતિ કસોટી, ક્યુ સોર્ટ
 3. પ્રક્ષેપાગ પ્રયુક્તિઓની સંકલ્પના
 4. પ્રક્ષેપાગ પ્રયુક્તિઓ પર આધારિત કસોટીઓ : રોરશોક શાહીના ડાઘા, સિમેટિક એપરસેપ્સન ટેસ્ટ (TAT), રોઝેલ્વિગ ચિત્ર વિકલ્પ કસોટી
 5. ગુજરાતીમાં પ્રાપ્ય વ્યક્તિત્વ માપન કસોટીનું રૂપાંતરણ અને ઉપયોગો

સૂચિત પ્રાયોગિક કાર્ય

1. વ્યક્તિત્વ માપન કસોટીની અજમાયશ કરો.
2. કોઈ એક નૂથના IQ અને EQ શોધી તેની વચ્ચેનો સહસંબંધ ગણવો
3. અભિયોગ્યતા કસોટીની અજમાયશ કરવી
4. લિકર્ટ પદ્ધતિ દ્વારા વલાગ માપદંડ રચવો

સૂચિત અધ્યયન સામગ્રી

1. દેસાઈકુ. ગો. અને દેસાઈ હ.ગુ. (1992) : મનોવૈજ્ઞાનિક માપન, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
2. પટેલ આર.એસ. (2010) : મનોવૈજ્ઞાનિક માપન : અમદાવાદ જ્ય પબ્લિકેશન.
3. ત્રિવેદી એમ.ડી. અને પારેખ બી.યુ. (1985) : શિક્ષાગ્રામાં આંકડાશાસ્ત્ર, અમદાવાદ : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
4. Anastasi, A. (1982) Psychological Testing (7th Edi.) New York : Macmillan Publishing Co.,
5. Patel R.S. (2010) : Psychological Testing, Ahmedabad, Jay Publication.
6. Cronbach, L.J. (1982) Essentials of Psychological Testing, (3rd Edi.) New York : Harper

7. Freeman, F.S. (1980) Theory and practice of Psychological Testing, New Delhi : Oxford and IBH Co.,
8. Garrett, H.E. (1985) Statistics in Psychological and Education, Bobmay ; Vakils, Feffer and Simons Pvt. Ltd.
9. Patel R.S. (2009) : Mental Measurement and Test Construction, Ahmedabad, Jay Publication.
10. Pareek, U. and Soud, S. (1971) Directory of Indian Behavioural Science Research, Delhi : Acharan Sahakar,
11. Buros, D.K. (1972) The Seventh Mental Measurement Year Book, Highland Park, N.J. Gryphon Press,
12. Helmstaller, G.C. (1966) Principles of Psychological Measurement, London : Methuen Co., Ltd.,
13. Long, L. and Menta, P.H. (1966) The First Measurement Handbook for India, New Delhi : NCERT,
14. Nunnally, J.C. (1967) Psychometric theory, New York : McGraw Hill Book Op., Inc.,
15. Super, D.E. and Crites, J.C. Appraising Vocational Fitness by Means of Psychological Tests.

સમૂહજીવનનું મૂલ્યાંકન

સમગ્ર વિદ્યાપીઠમાં બધા વિભાગોના સમૂહજીવનનો અભ્યાસક્રમ વિદ્યાસભા જે તે સમયે નક્કી કરે તે મુજબ અમલ કરવાનો રહેશે.

શિક્ષણ મહાવિદ્યાલય, ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ : અમદાવાદ-૧૪

શિક્ષણ પારંગત(એમ.એડ.) અભ્યાસક્રમ રચના સમિતિ

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.) ના અભ્યાસક્રમ સુધારણા સંદર્ભે ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, શિક્ષણ વિદ્યાશાખાના અભ્યાસક્રમ સમિતિના સભ્યશ્રીઓ, યુનિવર્સિટીઓના અધ્યક્ષો અને નિષ્ણાતોને બોલવવામાં આવ્યા હતા. આ તજજ્ઞો તથા વિભાગના સૌ અધ્યાપક મિત્રો સાથે અનેકવાર બેઠકો યોજીને અભ્યાસક્રમ સુધારણા સંદર્ભે ચર્ચા વિચારણા કરવામાં આવી હતી. શિક્ષણ પારંગતના અભ્યાસક્રમને સુધારવા માટે નીચેના તજજ્ઞોની સેવા લેવામાં આવી હતી.

(1) ડૉ. સુદર્શન આયંગર	(13) ડૉ. પ્રવિણચન્દ્ર ગોર
(2) પ્રો. જ્યેન્દ્ર શાસ્ત્રી	(14) ડૉ. લાલજીભાઈ પટેલ
(3) પ્રો. ચંદ્રકાન્ત ભોગાયતા	(15) ડૉ. દીપુબા દેવડા
(4) પ્રો. જિતેન્દ્ર પંચોલી	(16) ડૉ. કોકિલાબેન પારેખ
(5) પ્રો. આર.એસ પટેલ	(17) ડૉ. હરિભાઈ પટેલ
(6) ડૉ. અનિલભાઈ અંબાસાગા	(18) ડૉ. ડાહ્યાભાઈ પટેલ
(7) ડૉ. મહેન્દ્રભાઈ ચોટલીયા	(19) ડૉ. જિજ્ઞેશભાઈ પટેલ
(8) પ્રો. મોહનભાઈ પટેલ	(20) શ્રી છનાભાઈ ભીસરા
(9) પ્રો. ભરતભાઈ જોશી	(21) ડૉ. સીતારામભાઈ દેશમુખ
(10) પ્રો. જ્ય પ્રકાશભાઈ પંડ્યા	(22) શ્રી મહેશભાઈ દીક્ષિત
(11) પ્રો. આરતીબેન પટેલ	(23) શ્રી શીતલબેન રાવત
(12) ડૉ. કાન્તિભાઈ પરમાર	(24) કમ્પ્યુટર વર્ક શ્રી જિતેન્દ્ર સોલંકી

શિક્ષણ પારંગત (એમ.એડ.)નો અભ્યાસક્રમ યુ.જી.સી.એ સૂચવેલ સિમેસ્ટર મુજબ (CBCS) અભ્યાસક્રમને આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે. આ અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ માટેના નિયમો, અભ્યાસક્રમનું વિગતવાર માળખું, વિષયદીઠ વિગતવાર અભ્યાસક્રમ તથા મૂલ્યાંકન યોજના પણ તૈયાર કરવામાં આવી છે.